

กรมการพัฒนาชุมชน
กระทรวงมหาดไทย

**คู่มือ
ปฏิบัติงาน
ด้านกฎหมาย
เกี่ยวกับกองทุนใน
กรมการพัฒนาชุมชน**

กองทุนพัฒนา
บทบาทสตรี
Thai Women Empowerment Funds

คำนำ

คู่มือปฏิบัติงานด้านกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนในกรมการพัฒนาชุมชน ฉบับนี้จัดทำขึ้นสำหรับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานด้านกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนในกรมการพัฒนาชุมชนที่มีลักษณะเป็นการให้ประชาชนกู้ยืมเงินของกรมการพัฒนาชุมชน โดยมีเนื้อหาประกอบไปด้วย วิธีดำเนินการและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องในกรณีที่เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) และกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนการฟ้องคดี เช่น การบริหารสัญญา การบริหารจัดการหนี้ การสอบข้อเท็จจริง ขั้นตอนในการฟ้องคดี เช่น การฟ้องร้องดำเนินคดีแพ่ง คดีอาญา และไปจนถึงการบังคับคดีลูกหนี้ตามคำพิพากษา เพื่อให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนได้ศึกษาและนำไปใช้ในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการปฏิบัติงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และลดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานด้านกฎหมายของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) และกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งเป็นกองทุนชุมชนของกรมการพัฒนาชุมชน ให้มีการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

คณะผู้จัดทำ

กองนิติการ กรมการพัฒนาชุมชน

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บททั่วไป	
1. คู่มือฉบับนี้ใครนำไปปฏิบัติ	1
2. คู่มือฉบับนี้มีกองทุนอะไรบ้าง	2
ส่วนที่ 1 โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	
1. สัญญาเยี่ยมเงินใครเป็นผู้ลงนามหรือคู่สัญญา	4
2. ลูกหนี้ผิดสัญญาทำอย่างไร	5
3. การใช้สิทธิทางศาล	6
4. อายุความ	8
5. วิธีตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น	9
6. การตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยการมอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง	11
7. กรณีเป็นที่สงสัยว่ากรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้แล้วไม่นำเงินฝากเข้าบัญชี	13
8. กรณีพบว่ากรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ไม่นำเงินฝากเข้าบัญชี	16
9. การร้องทุกข์ กล่าวโทษ ต่อพนักงานสอบสวน	19
10. อายุความคดีอาญา	22
11. การดำเนินการภายหลังศาลมีคำพิพากษา	23
12. การบังคับคดี	25
13. ปัญหาการปฏิบัติในการบังคับคดีฯ	28
14. ข้อควรระวังสำหรับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน	29
ส่วนที่ 2 กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	
1. ใครเป็นผู้ลงนามในสัญญา	31
2. แนวทางการบริหารจัดการหนี้ค้ำชำระ	32
3. ขั้นตอนก่อนดำเนินคดีแพ่ง	34
4. ขั้นตอนการดำเนินคดีแพ่ง	36
5. การไกล่เกลี่ยและประนีประนอมยอมความ	39
6. คดีสัญญากู้ยืมเงิน	42
7. ดอกเบี้ย	44
8. คดีละเมิด	46

เนื้อหา

หน้า

9. อายุความฟ้องเรียกทรัพย์สินกู้ยืม	47
10. การดำเนินคดีอาญา	48
11. คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา	49
12. ความผิดอาญา	50
13. อายุความคดีอาญา	54
14. การดำเนินการภายหลังศาลมีคำพิพากษา	56-60

๑. คู่มือฉบับนี้ใครนำไปปฏิบัติ

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
(พัฒนาการจังหวัด/เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน)

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ
(พัฒนาการอำเภอ/เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน)

๒. คู่มือฉบับนี้เกี่ยวข้องกับกองทุน อะไรบ้าง

๑. โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) หรือโครงการ กข.คจ. ดำเนินงานภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน พ.ศ. ๒๕๕๓ มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไข ปัญหาความยากจนของครัวเรือนยากจนในชนบททั่วประเทศและยกระดับ คุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมาย โดยมีเงื่อนไขให้ครัวเรือนยากจน ที่ตกเกณฑ์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) หรือครัวเรือนที่ยังไม่บรรลุ วัตถุประสงค์ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ยืมไปลงทุนประกอบอาชีพหรือขยาย กิจการอาชีพของตน

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โหลดคู่มือ
การดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความ
ยากจน

๒. กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีการดำเนินงานภายใต้กฎหมายการบริหารทุนหมุนเวียน ข้อบังคับของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมีวัตถุประสงค์ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ดอกเบี้ยต่ำ ในการสร้างโอกาสให้สตรีเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้าน เศรษฐกิจให้แก่สตรีและองค์กรของสตรี เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการส่งเสริมบทบาท และพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี ในการเฝ้าระวังดูแลและแก้ไขปัญหา ของสตรี การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี นำไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ หรือสวัสดิการเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของสตรีและผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ ใน สังคม เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมในการพัฒนา บทบาทสตรี การสร้างภาวะผู้นำ การพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อเสริมสร้างความ เข้มแข็งทางด้านสังคมให้แก่สตรีและองค์กรของสตรี และเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อ สนับสนุนโครงการอื่น ๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสตรีตามที่ คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาว์นโหลด
คู่มือการดำเนินงานกองทุนพัฒนา
บทบาทสตรี สำหรับเจ้าหน้าที่

ส่วนที่ ๑ โครงการแก้ไข ปัญหาคความยากจน (ทข.คจ.)

๑. ใครเป็นผู้ลงนามในสัญญายืมเงิน โครงการ กข.คจ.

เมื่อคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน พิจารณาอนุมัติโครงการและเงินยืมไปตามลำดับบัญชีครัวเรือนเป้าหมายที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์จปฐ. ข้อ ๒๒ (ไม่เกิน ๓๘,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี) และพัฒนากรผู้รับผิดชอบประจำตำบลได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ครัวเรือนเป้าหมายที่ได้รับอนุมัติเงินยืมต้องทำสัญญายืมเงินจำนวน ๓ ชุด โดยระยะเวลาการชำระคืนเงินยืมให้คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน เป็นผู้พิจารณาตามความสามารถของครัวเรือนเป้าหมาย ทั้งนี้ต้องไม่เกิน ๓ ปีนับแต่วันทำสัญญา

การทำสัญญายืมเงิน ให้ประธานคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน และหัวหน้าครัวเรือนเป้าหมายหรือผู้แทน เป็นคู่สัญญา และเป็นผู้มีอำนาจลงนามในสัญญา ในกรณีที่ประธานคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน หรือกรรมการที่คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้านมอบหมายเป็นผู้ลงนามในสัญญายืมเงินแทน

>>>รายละเอียด ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการ กข.คจ. ข้อ ๑๗ ข้อ ๑๙ และข้อ ๒๑ เกี่ยวกับอำนาจลงนามในสัญญา

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาว์นโหลดแบบคำขอยืมเงิน สัญญายืมเงิน สัญญาค้ำประกันแบบรับเงินยืมของครัวเรือนเป้าหมายโครงการกข.คจ.

๒. ลูกหนี้ผิดสัญญา กข.คจ. ทำอย่างไร

กรณีลูกหนี้ผิดสัญญาส่งใช้เงินยืม อาจมีสาเหตุมาจากการที่ลูกหนี้ประสบเหตุภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ การประกอบอาชีพตามโครงการที่ได้ยืมเงินนั้นไม่ประสบผลสำเร็จหรือไม่เห็นผลได้อย่างเต็มที่ หรือมีเหตุผลความจำเป็นอย่างอื่นทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนดได้ รวมถึงการขาดวินัยทางการเงินของครัวเรือนเป้าหมาย เป็นต้น เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจึงต้องมีการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะชำระหนี้ตามสัญญาเงินยืมได้ เพื่อจะได้หาวิธีการและแนวทางการให้ความช่วยเหลือเพื่อลดความเดือดร้อนให้ลูกหนี้สามารถที่จะชำระหนี้คืนได้

วิธีดำเนินการ

๑. จัดประชุมกลุ่มลูกหนี้เงินยืมโครงการ กข.คจ. ที่ผิติดนัดชำระหนี้ ให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ประธานคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้านเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องและหลักฐานสำหรับการรับชำระหนี้ไว้ด้วย

๒. ให้ลูกหนี้ที่ผิติดนัดชำระคืนเงินยืมยื่นคำร้องขอผ่อนผันการชำระคืนเงินยืมกรณีมีเหตุสุดวิสัย ภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ หรือเหตุจำเป็นอื่นใดให้หัวหน้าครัวเรือนเป้าหมายหรือผู้แทนยื่นคำร้องพร้อมเหตุผลความจำเป็นเพื่อขอผ่อนผันระยะเวลาการส่งใช้คืนเงินยืม ต่อคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน และให้พิจารณาเป็นรายกรณี

๓. เมื่อคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ได้อนุมัติให้ผ่อนผันการชำระหนี้แล้ว และภายหลังครบกำหนดระยะเวลาผ่อนผันชำระหนี้ ลูกหนี้ยังผิติดนัดชำระหนี้อีก ให้คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน มีหนังสือทวงถามไปยังลูกหนี้เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือทวงถาม หากลูกหนี้เพิกเฉยไม่ชำระหนี้ ให้คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน รายงานคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความยากจนตำบลและรายงานคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความยากจนอำเภอ ตามลำดับ เพื่อลงมติเห็นชอบให้ดำเนินคดีฟ้องเรียกเงินคืนจากลูกหนี้ และรายงานให้คณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดทราบเพื่อลงมติอนุมัติให้ฟ้องคดีกับลูกหนี้ต่อไป

๕. มอบหมายให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบประสานพนักงานอัยการจังหวัดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อไป

๓. การใช้สิทธิทางศาลโดยการฟ้องเป็นคดีแพ่งฐานผิดสัญญาโครงการ กข.คจ.

๑. จัดเตรียมพยานหลักฐานตามหัวข้อ "พยานหลักฐานที่ต้องใช้" จำนวน ๔ ชุด ใช้สำหรับยื่นฟ้องต่อศาลและเก็บเข้าสำนวนของศาล ๑ ชุด ส่งให้ผู้ถูกฟ้องคดี ๑ ชุด เก็บไว้ที่สำนักงานอัยการ ๑ ชุด และเก็บไว้ที่ตัวพนักงานอัยการเจ้าของเรื่อง ๑ ชุด

๒. ทำหนังสือนำส่งลงนามโดยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือพัฒนาการจังหวัด กรณีได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าราชการจังหวัด ถึงอัยการจังหวัด โดยในหนังสือนำส่งให้ระบุชื่อเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนผู้รับผิดชอบ และหมายเลขโทรศัพท์ให้ชัดเจนเพื่อการติดต่อประสานคดี

๓. เมื่อสำนักงานอัยการได้รับเรื่องไว้และมอบให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้องคดีแล้ว สำนักงานอัยการจะมีหนังสือแจ้งหน่วยงานเจ้าของเรื่องถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ต้องใช้ในการดำเนินคดีในชั้นศาล ซึ่งค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีสามารถเบิกได้ตาม ข้อ ๑๕ แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อจังหวัดได้รับแจ้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ให้ส่งเรื่องไปยังกรมการพัฒนาชุมชน เพื่อขอเบิกค่าใช้จ่ายดังกล่าว

พยานหลักฐานที่ต้องใช้

๑. สัญญายืมเงิน กข.คจ.

๒. หลักฐานการเป็นนิติบุคคลของกรมการพัฒนาชุมชน ได้แก่ พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๑ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘

๓. ใบแต่งตั้งนายความ ลงนามโดยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือพัฒนาการจังหวัด

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โฮลด์ระเบียบ
กระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายในการ
บริหารงานของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๕๓

๔. บันทึกสรุปข้อเท็จจริง เช่น ผู้ถูกฟ้องคดียืมเงินประเภทใด จากหน่วยงานใดเป็นเงินจำนวนเท่าใด ตามสัญญาฉบับลงวันที่เท่าใด และกำหนดชำระคืนเงินยืมเมื่อใด เมื่อถึงกำหนดแล้วเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ติดตามทวงถามโดยวิธีใดบ้าง จำนวนกี่ครั้งแล้วผู้ถูกฟ้องคดีเพิกเฉยไม่ชำระหนี้ เป็นต้น

๕. กรณีฟ้องคดีต้นเงินไม่ถึง ๓๐๐,๐๐๐ บาท ให้คำนวณทุนทรัพย์พร้อมดอกเบี้ยและเบี้ยปรับถึงวันที่ส่งเรื่อง

๖. หลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนและแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎร ซึ่งเป็นภูมิสำเนาของผู้ที่จะถูกฟ้องคดี

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวนั้โหลด

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

พ.ศ. ๒๕๔๕

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวนั้โหลด

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

พ.ศ. ๒๕๓๔

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวนั้โหลด

ใบแต่งตั้งนาย

๔. อายุความฟ้องเรียกเงินยืม โครงการ กข.คจ. มีกำหนดระยะเวลา เท่าใด

การกำหนดระยะเวลาการชำระคืนเงินยืม ของครัวเรือนเป้าหมายให้ คณะกรรมการ กข.คจ.หมู่บ้าน กำหนดระยะเวลาการชำระคืนเงินยืม ๑ งวด ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน ๓ ปี นับแต่วันทำสัญญาโดยพิจารณา

๑. ความสามารถในการส่งใช้เงินยืม
๒. ประเภทอาชีพตามความเหมาะสมและเป็นไปได้
๓. ระยะเวลาที่จะก่อให้เกิดรายได้ของครัวเรือนเป้าหมาย

กรณีที่น่าอายุความเรียกเงินต้นคืนเพียงงวดเดียวดังกล่าวเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓๐ กำหนดว่า “อายุความนั้น ถ้าประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นไม่ได้กำหนดไว้โดยเฉพาะ ให้มีกำหนดสิบปี” ดังนั้น เมื่อการฟ้องเรียกเงินต้นคืนไม่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ จึงมีอายุความ ๑๐ ปี โดยเริ่มนับวันถัดไปนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดสัญญาไม่ชำระหนี้

ในกรณีที่สมาชิกลูกหนี้ตายหนี้อย่อมไม่ระงับไปด้วยความตายของลูกหนี้ ดังนั้น หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ตายไม่เป็นการเฉพาะตัว ย่อมเป็นมรดกแก่ทายาทตามกฎหมายถือว่าสิทธิและหน้าที่ของผู้ตายย่อมตกทอดแก่ทายาท ให้ฟ้องร้องทายาทภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่เจ้ามรดกตาย

๕. วิธีการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น กรณีเงินโครงการ กข.คจ.ขาดบัญชี

๑. การตรวจสอบข้อเท็จจริงเป็นการใช้อำนาจในทางบริหารราชการปกติทั่วไป
๒. การตรวจสอบข้อเท็จจริงไม่มีกฎหมายกำหนดรูปแบบตายตัวหรือ
บทบังคับเฉพาะเจาะจงไว้ ดังนั้น การตรวจสอบข้อเท็จจริงจึงสามารถทำได้หลากหลาย
รูปแบบ ซึ่งใน Cook Book จะแนะนำการตรวจสอบข้อเท็จจริงในรูปแบบของการร่วม
ประชุมแบบมีส่วนร่วมเพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาเงินขาดบัญชีตลอดจนวิธีการ
แก้ไข

๓. การตรวจสอบข้อเท็จจริงไม่มีกฎหมายกำหนดเงื่อนไขบังคับไว้ ดังนั้น
การตรวจสอบข้อเท็จจริงจะเสร็จสิ้นเมื่อใดจึงเป็นดุลพินิจของผู้มีอำนาจ และหาก
การตรวจสอบข้อเท็จจริงไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ตามกำหนดก็สามารถ
ขอขยายระยะเวลาอีกได้

๔. การตรวจสอบข้อเท็จจริงจะดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการ หรือ
มอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้ตรวจสอบข้อเท็จจริงก็ได้

๕. เอกสารที่ใช้ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงไม่มีกฎหมายกำหนดรูปแบบหรือ
แบบฟอร์มไว้ แต่ในทางปฏิบัติแนะนำให้ใช้แบบ ปค.๑๔ (แบบสอบปากคำ) เพื่อเป็น
บรรทัดฐานเดียวกัน

การเตรียมการ

๑. เตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ กข.คจ.
๒. แจ้งคณะกรรมการ กข.คจ.หมู่บ้าน ทุกคน ให้ทราบล่วงหน้าเพื่อจะได้
ทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมา ซึ่งจะทำให้การตรวจสอบข้อเท็จจริงได้อย่างถูกต้อง
และรวดเร็ว
๓. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนผู้รับผิดชอบต้องทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา
การดำเนินงานที่เกิดขึ้น

คำแนะนำ

๑. ควรใช้วิธีสนทนา สอบถาม กับคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน เป็นรายคนและเป็นการส่วนตัวอย่างไม่เป็นทางการเสียก่อน เพื่อเป็นการหาข้อมูลและเพื่อทราบถึงสาเหตุเบื้องต้นของเงินโครงการ กข.คจ. ขาดบัญชี

๒. นัดประชุมระหว่างคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุของเงินที่ขาดหายไปจากบัญชี ซึ่งจะมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่มากนัก ทำให้ง่ายต่อการหาข้อยุติ โดยในขั้นนี้ขอแนะนำว่ายังไม่จำเป็นต้องเรียกประชุมชาวบ้าน/ลูกหนี้ผู้ยืมเงิน

๓. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนผู้รับผิดชอบจะต้องศึกษาถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเงินโครงการ กข.คจ. ในปัจจุบันให้ละเอียดถี่ถ้วน

๔. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนผู้รับผิดชอบจะต้องเตรียมศึกษาและเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาให้ได้มากกว่า ๑ วิธี พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ของแต่ละวิธีเพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือก

๖. การตรวจสอบข้อเท็จจริงโครงการ กบ.คจ.ขาดบัญชี โดยการมอบหมายให้ บุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำการสอบ ข้อเท็จจริง มีวิธีการอย่างไร

การตรวจสอบข้อเท็จจริงไม่มีกฎหมายกำหนดรูปแบบไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น การให้ได้มา ซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ จึงสามารถกระทำได้ในรูปแบบของการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง หรือมอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการก็ได้เป็นดุลยพินิจของผู้มีอำนาจที่จะพิจารณาถึงรูปแบบและวิธีการ เพื่อให้ได้มาของข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ โดยยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายและประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ ซึ่งใน Cook Book นี้ จะเป็นกรณีการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนผู้รับผิดชอบในเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของตน

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. เตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ กข.คจ.
๒. ศึกษาทำความเข้าใจกับประเด็นของเรื่องให้เข้าใจโดยละเอียดถี่ถ้วน
๓. เตรียมแบบบันทึกสอบถามคำพยานบุคคล (แนะนำให้ใช้แบบ ปค.๑๔)
๔. กำหนดประเด็นคำถามที่จะทำการตรวจสอบข้อเท็จจริง
๕. แจ้งการนัดหมายกับคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ทุกคน
๖. วางแผนการดำเนินการโดยการกำหนดระยะเวลากำกับ

วิธีดำเนินการ

๑. กำหนดประเด็นคำถามสำหรับคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ดังนี้
  - ๑.๑ เริ่มวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน เมื่อ วัน เดือน ปี ไດ
  - ๑.๒ เมื่อได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ กข.คจ. ได้มีการส่งมอบเอกสารหลักฐานจากกรรมการชุดเดิมหรือไม่อย่างไร เอกสารหลักฐานที่ได้รับมอบจากกรรมการชุดเดิมมีประเภทใดบ้าง เช่น สมุดเงินฝาก สัญญาออมเงิน บัญชีลูกหนี้ เป็นต้น
  - ๑.๓ กรรมการแต่ละคนได้มีการตรวจสอบหลักฐานที่ได้รับมอบจากกรรมการชุดเดิมถึงความถูกต้อง ครบถ้วนหรือไม่ ผลการตรวจสอบเอกสารหลักฐานเป็นอย่างไร
  ๒. ให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเรียกตรวจสอบความมีอยู่ของสมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร และทำการปรับสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารให้เป็นปัจจุบันเพื่อตรวจสอบความเคลื่อนไหวของเงินและจำนวนเงินคงเหลือในบัญชี
  ๓. ให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเรียกตรวจสอบความมีอยู่ของสัญญาออมเงิน ซึ่งได้ทำไว้ จำนวน ๓ ชุด (เก็บไว้ที่คณะกรรมการ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ และ ผู้กู้ จำนวนอย่างละ ๑ ชุด) แล้วทำการรวบรวมยอดเงินออมตามที่ปรากฏในสัญญา
  ๔. เมื่อพบว่าจำนวนเงินขาดบัญชี ให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนตรวจสอบถึงช่วงเวลาการเงินขาดบัญชีเพื่อพิสูจน์ว่าอยู่ในช่วงของคณะกรรมการชุดใด

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โหลด
แบบบันทึกสอบถามคำ (ปค.๑๔)

๗. กรณีเป็นที่สงสัยว่ากรรมการ กข.คจ.หมู่บ้าน ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ แล้วไม่นำเงินฝากเข้าบัญชี กข.คจ. โดยเบียดบังเงินนั้นเป็นของตน มีวิธีการอย่างไร

คำว่า "เหตุอันควรสงสัย" อาจมีเหตุที่มาได้หลากหลายรูปแบบ หลายช่องทาง เช่น เหตุอันควรสงสัยอันเกิดจากการตรวจสอบ ติดตาม กำกับ ดูแล ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน หรืออาจพบได้จากกรณีมีผู้มาร้องเรียนแจ้งเบาะแส เป็นต้น โดยเหตุอันควรสงสัยว่ากรรมการ กข.คจ. เมื่อได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้แล้วไม่นำเงินฝากเข้าบัญชี กข.คจ. โดยเบียดบังเงินนั้นเป็นของตนเองนี้อาจเกิดจากความรู้สึกส่วนตัว หรืออาจเกิดจากความไม่เข้าใจ หรือเข้าใจผิด อันเป็นข้อสันนิษฐานส่วนบุคคลก็ได้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน จึงต้องรับฟังข้อมูล ข้อร้องเรียนด้วยความระมัดระวัง ปราศจากอคติทั้งปวง หากข้อสันนิษฐานหรือข้อกล่าวหาใดมีลักษณะส่งผลกระทบต่อผู้อื่นต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยเร็ว โดยยึดหลักการฟังความสองฝ่ายด้วยการให้โอกาสต่อผู้ที่ถูกร้องเรียนกล่าวหาหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบในทางเสียหายได้มีโอกาสชี้แจงแสดงพยานหลักฐานอย่างเต็มที่เพื่อหักล้างข้อกล่าวหาดังกล่าว

สิ่งที่ต้องดำเนินการ

๑. เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่อนายอำเภอ (จำนวนคณะกรรมการในกรณีนี้ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายบังคับไว้เป็นการเฉพาะ จึงพิจารณาได้ตามความเหมาะสม) อันเป็นการใช้อำนาจตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่า กรรมการ กข.คจ. ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้แล้วไม่นำเงินฝากเข้าบัญชี กข.คจ. โดยเบียดบังเงินนั้นเป็นของตน

๒. แจ้งประสานลูกหนี้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนัดหมายการบันทึกถ้อยคำประกอบสำนวนการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง พร้อมกำชับให้นำสัญญายืมเงิน กข.คจ. มาด้วย

๓. เตรียมคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน และสัญญายืมเงิน กข.คจ. ของลูกหนี้ในหมู่บ้านที่มีกรณีเป็นที่สงสัยข้างต้นทุกรายให้พร้อม (สัญญาเก็บไว้ที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ๑ ชุด)

๓. เตรียมแบบบันทึกถ้อยคำ และประเด็นคำถามสำหรับถามลูกหนี้ กข.คจ. ทุกราย ดังนี้

๓.๑ ท่านได้ยืมเงิน กข.คจ. ตามสัญญาหรือไม่ จำนวนที่ เดือน ปี ได้หรือไม่ เป็นจำนวนเงินเท่าใด ได้รับเงินไปแล้วเป็นจำนวนเท่าใด รับเงินโดยวิธีใด กำหนดระยะเวลาคืนเงินยืมภายในวันที่เท่าใด

๓.๒ ขณะที่ทำสัญญา ใครเป็นประธานคณะกรรมการ กข.คจ. และคณะกรรมการกข.คจ. หมู่บ้าน ประกอบด้วยใครบ้าง (เท่าที่จำได้ เท่าที่ทราบ)

๓.๓ สถานที่ทำสัญญาทำที่ใด มีใครที่ยืมเงิน กข.คจ.พร้อมกับท่านบ้าง (เท่าที่จำได้) ทำสัญญากันช่วงเวลาใด

๓.๔ ท่านได้ชำระคืนเงินยืม กข.คจ.ตามสัญญาแล้วหรือไม่ ถ้าชำระคืนแล้ว คืนเต็มจำนวนหรือไม่ อย่างไร คืนเงินยืมโดยวิธีใด สถานที่รับคืนเงินยืมคือที่ใด ใครเป็นผู้รับคืนเงินยืม

๓.๕ เมื่อคืนเงินยืม กข.คจ.แล้ว ผู้ที่ทำหน้าที่รับคืนเงินยืมได้จัดให้มีหลักฐานการรับคืนเงินยืมให้ไว้กับท่านหรือไม่ ถ้ามี ขอให้แสดงต่อคณะกรรมการ และขอเสนอแนะให้คณะกรรมการขอสำเนาไว้เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการตรวจสอบข้อเท็จจริงด้วย

๔. ให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนผู้รับผิดชอบแสดงคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ให้แก่คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงทราบในเบื้องต้นก่อน และให้ถามประเด็นคำถามที่เตรียมมาสำหรับประธานคณะกรรมการและคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ทุกราย ดังนี้

๔.๑ ท่านทราบแล้วว่าได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้านแล้วใช่หรือไม่ และได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการให้ยืมเงิน กข.คจ.อย่างไรบ้าง

๔.๒ ลูกหนี้บางราย (ห้ามเปิดเผยชื่อ) ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่า เขาได้มาชำระคืนเงินยืม กข.คจ. ให้กับกรรมการแล้วเป็นจำนวนเงิน .....บาท เมื่อวันที่ .....เดือน.....พ.ศ. .... ณ สถานที่..... โดยมีลูกหนี้อีกหลายคนที่ทราบเรื่องและคืนเงินพร้อมกัน แต่จากการตรวจสอบยอดเงินจากสมุดบัญชีธนาคาร กลับไม่พบว่าท่านหรือกรรมการ กข.คจ. ได้นำเงินเข้าฝากในบัญชี กข.คจ. ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร

๔.๓ ปัจจุบันนี้ เงิน กข.คจ. ที่ลูกหนี้ได้นำมาชำระคืนนั้น ถูกเก็บรักษาไว้ที่กรรมการท่านใด หากท่านมิได้เบิกบังเงินของลูกหนี้ไปก็ขอให้นำเงินนั้นมาแสดงต่อคณะกรรมการโดยพลัน เพื่อนำฝากเข้าบัญชีและดำเนินการให้กู้ยืมตามวัตถุประสงค์ต่อไป

๕. คณะกรรมการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่อผู้สั่งแต่งตั้ง โดยพิจารณาจากพยานหลักฐานทั้งปวง แล้วสรุปประเด็นว่าคณะกรรมการ กข.คจ. มีพฤติกรรมตามที่ถูกรับตรวจสอบหรือร้องเรียนกล่าวหาหรือไม่

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โหลดคู่มือและตัวอย่างการสอบสวนข้อเท็จจริง

๘. กรณีพบว่ากรรมการ กข.คจ.หมู่บ้าน เมื่อได้รับชำระหนี้เงินยืมจากลูกหนี้แล้วไม่นำเงินฝากเข้าบัญชี กข.คจ. ตามระเบียบฯ แต่กลับเบียดบังเงินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต (ระดับอำเภอ)มีวิธีการอย่างไร

ข้อควรรู้เบื้องต้น

๑. กรรมการ กข.คจ. ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการเงินโครงการ กข.คจ. ของหมู่บ้านและให้มีอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน พ.ศ. ๒๕๕๓ นั้น ถือได้ว่าเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๑๖) ที่บัญญัติว่า “เจ้าพนักงาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่ว่าเป็นประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่

๒. เมื่อผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง พบว่า กรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ได้รับชำระหนี้เงินยืมจากลูกหนี้แล้วไม่นำเงินฝากเข้าบัญชี กข.คจ. ตามระเบียบฯ แต่กลับเบียดบังเงินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต กรณีถือได้ว่าเป็นการอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่เบียดบังเงินนั้นเป็นของตนหรือเป็นของผู้อื่นจึงเป็นการกระทำความผิดฐานเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๗ และเป็นความผิดอันไม่อาจยอมความได้ มีอายุความ ๒๐ ปี

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โหลด
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๗
ประกอบมาตรา ๙๕(๑)

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงซึ่งปรากฏพยานหลักฐานรับฟังเป็นที่ยุติได้ว่ากรรมการ กข.คจ. ได้รับชำระหนี้เงินยืมจากลูกหนี้แล้วไม่นำเงินฝากเข้าบัญชี กข.คจ. ตามระเบียบฯ แต่กลับเบียดบังเงินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต
๒. สำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ กข.คจ. พร้อมรับรองสำเนา

<<<<รายละเอียดเพิ่มเติม
ดาวน์โหลดตัวอย่างรายงานการสอบสวน
ข้อเท็จจริง

<<<<รายละเอียดเพิ่มเติม
ดาวน์โหลดหนังสือชักชวนความเข้าใจ
การดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความ
ยากจน(กข.คจ.)

วิธีดำเนินการ

๑. เนื่องจากคำสั่งกรมการพัฒนาชุมชน ที่ ๖๑๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนในส่วนที่เกี่ยวกับคดีอาญา โดยตามความในข้อ ๕ ของคำสั่งดังกล่าวระบุว่า เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจนี้แล้ว อาจมอบอำนาจต่อให้พัฒนาการจังหวัดโดยให้ถือว่ากรมการพัฒนาชุมชนเห็นชอบแล้ว...โดยไม่ปรากฏว่าให้พัฒนาการจังหวัดสามารถมอบอำนาจต่อได้อีก กรณีจึงถือได้ว่าพัฒนาการจังหวัดไม่สามารถมอบอำนาจในการดำเนินคดีให้กับบุคคลใดหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดได้อีก ดังนั้น เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจในการดำเนินคดีอาญาต่อให้พัฒนาการจังหวัดแล้ว ผู้มีอำนาจในการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนจึงได้พัฒนาการจังหวัด เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนในระดับอำเภอไม่มีอำนาจในการร้องทุกข์กล่าวโทษกรณีดังกล่าวต่อพนักงานสอบสวนได้

๒. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนผู้รับผิดชอบเสนอเรื่องพร้อมแนบรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงพร้อมด้วยพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องตามลำดับต่อนายอำเภอ เพื่อให้ นายอำเภอรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ถึงกรณีมีความเสียหายเกิดขึ้นกับโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือพัฒนาการจังหวัดในฐานะผู้รับมอบอำนาจได้ดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดีแก่กรมการพัฒนาชุมชน กข.คจ.ผู้กระทำความผิดต่อไป

<<<<รายละเอียดเพิ่มเติม

ดาวน์โหลด คำสั่งกรมการพัฒนาชุมชนที่ ๖๑๘/๒๕๕๓ เรื่องมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

๙. การร้องทุกข์ กล่าวโทษ ต่อพนักงานสอบสวน กรณี กรรมการ กข.คจ.หมู่บ้าน กระทำคามผิดฐาน เจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์

ข้อควรรู้เบื้องต้น

๑. คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการเงินโครงการ กข.คจ. ของหมู่บ้านและให้มีอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน พ.ศ. ๒๕๕๓ นั้น ถือได้ว่าเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๑๖) ที่บัญญัติว่า “เจ้าพนักงาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่ว่าเป็นประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่

๒. เมื่อผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง พบว่าคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ได้รับชำระหนี้เงินยืมจากลูกหนี้แล้วไม่นำเงินฝากเข้าบัญชี กข.คจ. ตามระเบียบแต่กลับเบียดบังเงินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต กรณีถือได้ว่าเป็นการอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่เบียดบังเงินนั้นเป็นของตนหรือเป็นของผู้อื่น จึงเป็นการกระทำความผิดฐานเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๗ และเป็นความผิดอันไม่อาจยอมความได้ มีอายุความ ๒๐ ปี

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โหลด
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๗
ประกอบมาตรา ๙๕(๑)

๓. ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เกี่ยวกับเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) เรื่องเสร็จที่ ๔๖๗/๒๕๔๓ ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๐๐๖ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๓

ประเด็นที่หนึ่ง การตั้งงบประมาณอุดหนุน กข.คจ. มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือแก่ครัวเรือนยากจน โดยการให้ยืมเงินนำไปเป็นทุนประกอบอาชีพแล้วต้องคืนเงินนั้น แม้จะมีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้บริหารเงินโครงการก็ตาม ก็เป็นเพียงเพื่อให้สามารถบริหารเงินโครงการได้อย่างคล่องตัวเท่านั้น มิได้มีผลทำให้เงินนั้นสิ้นสภาพจากการเป็นเงินงบประมาณของกรมการพัฒนาชุมชนแต่อย่างใด ดังนั้น เงินงบประมาณดังกล่าวจึงยังคงเป็นเงินของกรมการพัฒนาชุมชนอยู่แม้จะนำเข้าบัญชีเงินฝากของคณะกรรมการหมู่บ้านก็ตาม

ประเด็นที่สอง เมื่อเงิน กข.คจ. เป็นเงินงบประมาณแผ่นดินที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชนโดยมีคณะกรรมการเป็นเพียงผู้บริหารเงินโครงการ แทนกรมฯ เท่านั้น ดังนั้น กรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นแก่เงินดังกล่าว กรมการพัฒนาชุมชน ในฐานะเจ้าของเงินจึงเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจ ที่จะนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล

<<<รายละเอียดเพิ่มเติม ดาว์นโหลด
ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เกี่ยวกับ
เงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน
(กข.คจ.) เรื่องเสร็จที่ ๔๖๗/๒๕๔๓

พยานหลักฐานที่ต้องเตรียม

๑. รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากระดับอำเภอพร้อมทั้งพยานหลักฐานอันรับฟังเป็นที่ยุติได้ว่ากรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน กระทำความผิดฐานเจ้าพนักงานยกยกทรัพย์
๒. สำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน พร้อมรับรองสำเนาจากระดับอำเภอ
๓. สำเนาคำสั่งกรรมการพัฒนาชุมชน ที่ ๖๑๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ พร้อมรับรองสำเนา
๔. พยานบุคคล ได้แก่ ลูกหนี้เงินยืม กข.คจ. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการ

๑. เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนผู้รับผิดชอบงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ระดับจังหวัด เสนอเรื่องตามลำดับชั้นถึงผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อทราบว่าการพัฒนาชุมชนได้มีคำสั่ง ที่ ๖๑๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ การดำเนินคดีแพ่ง คดีอาญา และคดีปกครอง โดยตามความในข้อ ๕ ของคำสั่งดังกล่าวระบุว่า เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับมอบอำนาจนี้แล้ว อาจมอบอำนาจต่อให้พัฒนาการจังหวัดโดยให้ถือว่ากรมการพัฒนาชุมชนเห็นชอบแล้ว ดังนั้น ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเสนอเรื่อง เพื่อขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้มอบอำนาจให้พัฒนาการจังหวัดเป็นผู้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดต่อไป
๒. เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบตามเสนอแล้ว ให้จัดทำสำเนาเอกสารที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบโดยรับรองสำเนา พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานรายการที่ ๑ - ๓ ตามหัวข้อ "พยานหลักฐานที่ต้องเตรียม" เสนอต่อพัฒนาการจังหวัดเพื่อดำเนินการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจไว้ต่อไป
๓. แจ้งพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและเตรียมความพร้อมในการให้ถ้อยคำต่อพนักงานสอบสวน ซึ่งพนักงานสอบสวนจะเป็นผู้แจ้งรายละเอียดให้ทราบในภายหลัง
๔. ให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนผู้รับผิดชอบติดตามความคืบหน้าของการดำเนินคดีเป็นระยะจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา

๑๐. อายุความคดีอาญา

อายุความ เป็นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อให้ผู้กระทำความผิดต้องมีชนักติดหลังไปตลอดชีวิตและเป็นการที่เร่งรัดคดีให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาพิจารณาโดยเร็ว เนื่องจากการปล่อยระยะเวลาให้เนิ่นนานไปจะทำให้ไม่สามารถหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดได้ซึ่งอายุความคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.) ส่วนใหญ่เป็นเรื่องคดียกยอกและฉ้อโกงซึ่งทั้งสองคดีมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปี ดังนั้น อายุความในการฟ้องคดีต้องฟ้องภายในสิบปี แต่เนื่องจากความผิดทั้งสองเป็นความผิดอันยอมความได้ กฎหมายยังกำหนดว่าคดีความผิดอันยอมความได้หากมิได้ร้องทุกข์ภายใน ๓ เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องและรู้ตัวผู้กระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ ดังนั้น คดียกยอกหรือคดีฉ้อโกงที่มักเกิดขึ้นในการดำเนินงานของกองทุนกข.คจ.เมื่อพบว่ามีผู้กระทำความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้วต้องร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในพื้นที่เกิดเหตุภายใน ๓ เดือน ไม่ใช่ต้องฟ้องคดีภายในอายุความ ๑๐ ปี

<<<รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวนโหลด ประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๙๖

๑๑. การดำเนินการภายหลังศาลมีคำพิพากษาโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.) (ระดับจังหวัด) มีวิธีการอย่างไร

ข้อควรรู้เบื้องต้น

๑. เมื่อพนักงานสอบสวนได้ส่งสำนวนให้แก่พนักงานอัยการเพื่อยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว ในทางปฏิบัติสำนักงานอัยการทุกแห่งจะมีหนังสือแจ้งประสานกับหน่วยงานเจ้าของเรื่องเพื่อทราบรายละเอียดความคืบหน้าของคดีอยู่เสมอ และจากการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานนั้น เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจะได้ทราบถึงพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในฐานะเจ้าของเรื่องด้วย ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการประสานงานต่อไป

๒. ในความผิดฐานเจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๗ เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องก็จะมีคำขอทนายฟ้องเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาให้จำเลย คืนทรัพย์สินหรือราคาต่อผู้เสียหายด้วย ซึ่งศาลก็จะมีพิพากษาตามคำขอทนายฟ้องของพนักงานอัยการด้วยเสมอ

วิธีดำเนินการ

๑. เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาแล้ว สำนักงานอัยการจะมีหนังสือแจ้งผลคำพิพากษา ให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องทราบพร้อมทั้งความเห็นในเบื้องต้นว่าควรอุทธรณ์คำพิพากษาหรือไม่ อย่างไร หากหน่วยงานเจ้าของเรื่องประสงค์จะอุทธรณ์คำพิพากษาก็จะต้องแจ้งให้สำนักงานอัยการทราบว่า จะอุทธรณ์ในประเด็นใด แต่ในขั้นตอนนี้จะใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน จึงขอแนะนำให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานตามโครงการ กข.คจ. ประสานในทางปฏิบัติกับพนักงานอัยการเจ้าของเรื่องโดยตรง เพื่อขอคัดสำเนาคำพิพากษา

๒. เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วและจำเลยยังไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา ในขั้นตอนที่ต่อไปได้แก่ การขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีคำพิพากษาเพื่อขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี สามารถดำเนินการได้โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเสนอหนังสือตามลำดับชั้นเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามในหนังสือถึงสำนักงานอัยการเพื่อแจ้งว่าจำเลยยังไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษาและขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อออกหมายบังคับคดีต่อไป

๓. เมื่อพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อออกหมายบังคับคดี และศาลได้มีคำสั่งตามคำขอของพนักงานอัยการแล้ว สำนักงานอัยการจะมีหนังสือแจ้งหน่วยงานเจ้าของเรื่องเพื่อทราบพร้อมทั้งแจ้งรายชื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการบังคับคดีในส่วน of สำนักงานอัยการมาพร้อมด้วยเพื่อการประสานงานในลำดับต่อไป

๔. เมื่อสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดได้รับหนังสือจากสำนักงานอัยการตามข้อ ๓ แล้วให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสืบหาหลักทรัพย์เพื่อทำการยึด อายัดทรัพย์สินเพื่อนำมาบังคับคดีต่อไป ซึ่งในขั้นบังคับคดีนี้มีอายุความ ๑๐ ปี

๑๒. การบังคับคดีโครงการ กข.คจ.มี ขั้นตอนอย่างไร

เมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลแล้วไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา ถ้าผู้แพ้คดีหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง เช่น ชำระหนี้ตามคำพิพากษา ออกไปจากที่พิพาทในกรณีมีการฟ้องขับไล่ งดเว้นการกระทำตามคำพิพากษา ดังนี้ ก็ไม่จำเป็นต้องมีการบังคับคดี แต่ถ้าผู้แพ้คดีหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เจ้าหนี้ก็ย่อมมีความจำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการบังคับคดีการสืบหาหลักทรัพย์เพื่อบังคับคดีนั้น เป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งกรณีเงินตามโครงการ กข.คจ. นี้ ได้แก่คณะกรรมการสืบหาหลักทรัพย์เพื่อบังคับคดีที่ได้รับการแต่งตั้ง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ประเด็นเกี่ยวกับหน้าที่ในการสืบหาหลักทรัพย์เพื่อบังคับคดีนี้ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนโดยเข้าใจว่าหน้าที่ดังกล่าวเป็นของพนักงานบังคับคดีซึ่งไม่ถูกต้อง

การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นเป็นวิธีการเพื่อให้มีการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ในกรณีที่ผู้แพ้คดีตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ เพื่อให้คำพิพากษาเกิดผลบังคับทั้งทางข้อกฎหมายและในทางปฏิบัติซึ่งการบังคับคดีจะกระทำเองนอกเหนือจากนี้ไม่ได้ แต่จะต้องกระทำโดยให้เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดอำนาจและหน้าที่ไว้ ซึ่งก็คือ “เจ้าพนักงานบังคับคดี” โดยปัจจุบันก็คือเจ้าพนักงานที่สังกัดกรมบังคับคดีนั่นเอง หากฝ่าฝืนศาลอาจมีคำสั่งให้เพิกถอนการบังคับคดีที่ได้ดำเนินการไปแล้วได้

คำบังคับ หมายถึง คำสั่งของศาลที่สั่งแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาให้ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยกำหนดวิธีการที่จะปฏิบัติไว้ (เหตุที่กฎหมายต้องบัญญัติให้มี "คำบังคับ" ไว้ ก็เพราะคำพิพากษา หรือคำสั่ง เป็นเพียงคำวินิจฉัยข้อโต้แย้งและชี้ขาดถึงสิทธิและหน้าที่ของคู่ความเท่านั้นไม่มีสภาพบังคับ)

หมายบังคับคดี คือคำสั่งของศาลที่ตั้งเจ้าพนักงานในสังกัดกรมบังคับคดีหรือพนักงานอื่นเป็นเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อดำเนินการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล หมายบังคับคดีจะแตกต่างจากคำบังคับ คำบังคับเป็นคำสั่งศาลถึงตัวลูกหนี้ตามคำพิพากษาให้ปฏิบัติตาม ส่วนหมายบังคับคดีเป็นคำสั่งของศาลที่มีไปถึงเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อให้ดำเนินการบังคับคดีแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา คำบังคับและหมายบังคับคดีเป็นขั้นตอนการบังคับคดีที่กฎหมายได้กำหนดไว้เป็นลำดับ กล่าวคือเมื่อศาลพิพากษาแล้ว ก็ต้องออกคำบังคับกำหนดระยะเวลาให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามคำพิพากษา ศาลจึงจะออกหมายบังคับคดีเพื่อดำเนินการบังคับคดีต่อไป เว้นแต่เป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความเมื่อลูกหนี้ตามคำพิพากษาคิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาสามารถขอศาลออกหมายบังคับคดีได้โดยไม่ต้องจำเป็นต้องขอออกคำบังคับคดีก่อน

การออกหมายบังคับคดี เนื่องจากหนี้ตามคำพิพากษาเป็นหนี้ที่ศาลรับรอง และรับจะบังคับให้ แต่การดำเนินการบังคับคดีเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ที่ต้องขอให้ออกหมายบังคับคดี ซึ่งหากเจ้าหนี้ไม่ยื่นคำร้องขอต่อศาล ศาลก็จะไม่ออกหมายบังคับคดีให้ ในช่วงระยะเวลาระหว่างที่ศาลยังมีได้กำหนดวิธีการบังคับคดี ถ้ามีเหตุจำเป็นเจ้าหนี้จะยื่นคำขอคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้ และลูกหนี้อาจยื่นคำขอต่อศาลให้ยกเลิกได้เช่นกัน

เจ้าพนักงานบังคับคดี หมายถึง เจ้าพนักงานในสังกัดกรมบังคับคดีหรือพนักงานอื่นผู้มีอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้อยู่ในอันที่จะปฏิบัติตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในภาค ๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อคุ้มครองสิทธิของคู่ความในระหว่างพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง และให้หมายความรวมถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานบังคับคดีให้ปฏิบัติการแทนในการบังคับคดีที่ต้องมีการดำเนินโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี ศาลซึ่งออกหมายบังคับคดีต้องตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี หรือเจ้าพนักงานบังคับคดีสำนักงานบังคับคดีหรือสาขา แล้วแต่ เขตอำนาจของศาลที่ออกหมายบังคับคดีเพื่อจัดการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ ตามคำพิพากษาหรือทำการอื่นใดโดยอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมาย

วิธีดำเนินการ

๑. เมื่อสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดได้รับหนังสือจากแจ้งถึงการออกหมายบังคับคดีจากสำนักงานอัยการแล้ว ให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์เพื่อทำการยึดอายัดทรัพย์สินเพื่อนำมาบังคับคดีต่อไป ซึ่งในชั้นบังคับคดีนี้มีอายุความ ๑๐ ปี

๒. การแต่งตั้งคณะกรรมการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์เพื่อบังคับคดีไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ว่ากรรมการต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งใด และให้มีจำนวนเท่าใด จึงเป็นดุลยพินิจของผู้มีอำนาจที่จะพิจารณาตามความเหมาะสม

๓. ให้คณะกรรมการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์ดำเนินการดังนี้

๓.๑ ประสานกับสำนักงานที่ดินหรือกรมที่ดินเพื่อตรวจสอบหลักทรัพย์ประเภทอสังหาริมทรัพย์ที่ปรากฏรายชื่อลูกหนี้ ครอบครัวของลูกหนี้ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ ตรวจสอบทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ของลูกหนี้ เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เรือ หุ่นส่วนบุคคล หรือหลักประกันการขอใช้ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ โดยประสานงานกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่จัดทำทะเบียนคัมสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว

๓.๓ สืบหาหลักทรัพย์ของลูกหนี้ในสำนักงาน บ้านพักของลูกหนี้หรือจากครอบครัวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอันอาจมีทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ในครอบครัว

๓.๔ ขอความร่วมมือจากธนาคารหรือสถาบันการเงินเพื่อตรวจสอบหลักทรัพย์หรือบัญชีเงินฝากในธนาคารและสถาบันการเงินนั้นๆ

๔. ขั้นตอนการยึดหรืออายัด เจ้าพนักงานบังคับคดีจะมีอำนาจในฐานะเป็นผู้แทนเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาทุกอย่างเพื่อการบังคับคดี แต่เจ้าพนักงานบังคับคดีไม่มีอำนาจหน้าที่ในการสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ เมื่อคณะกรรมการสืบหาทรัพย์สินตามที่ได้รับแต่งตั้งพบว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินที่สามารถนำมาขายทอดตลาดเพื่อการบังคับคดีได้แล้ว ต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบเพื่อจะได้ส่งหมายบังคับคดีให้ลูกหนี้ ไม่ว่าจะโดยทางไปรษณีย์ตอบรับหรือปิดหมายที่บ้านของลูกหนี้ จากนั้นเจ้าพนักงานจะมีอำนาจเท่าที่จำเป็นในการค้นบ้าน หรือสถานที่ค้าขายของลูกหนี้ รวมถึงมีอำนาจยึดและตรวจสอบบัญชี หรือเอกสาร และกระทำการใด ๆ ตามสมควร เพื่อเปิดสถานที่ บ้าน ตู้โทรศัพท์ หรือสถานที่เก็บของทุกประเภทของลูกหนี้ด้วย และถ้ามีการขัดขวาง เจ้าพนักงานบังคับคดีจะมีอำนาจขอให้ตำรวจเข้ามาช่วยเหลือในการบังคับคดีได้ด้วย ทั้งนี้ การดำเนินการเหล่านี้จะต้องทำระหว่างช่วงพระอาทิตย์ขึ้น และตกในวันทำการปกติเท่านั้น และจะต้องไม่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินเกินกว่าจำนวนที่พอจะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ด้วย ทั้งนี้ ในกรณีของการอายัดเงินเดือนนั้น เจ้าหนี้จะต้องเป็นผู้สืบและมาแถลงต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีว่าลูกหนี้ประกอบอาชีพหรือมีหน้าที่การงานอยู่ที่ใด เมื่อเจ้าหนี้แจ้งรายละเอียดครบถ้วนแล้ว เจ้าพนักงานบังคับคดีก็จะออกหนังสือแจ้งอายัดไปยังนายจ้างตามที่เจ้าหนี้ได้แจ้งไว้ ให้ส่งเงินมาให้ที่เจ้าพนักงานบังคับคดีโดยตรง

รายละเอียดเพิ่มเติม >>>

ดาวนโหลดแนวทางการสืบหาหลักทรัพย์
ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

(กค ๐๕๓๐.๗/ว.๑๐๗) (กค ๐๔๐๖.๒/ว ๔๖)

๑๓. ปัญหาการปฏิบัติในการบังคับคดี และสืบหาหลักทรัพย์ของลูกหนี้ตาม คำพิพากษา ของสำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัด

เมื่อศาลมีคำสั่งออกหมายบังคับคดี จังหวัดต้องดำเนินการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งที่ผ่านมาจังหวัดอาจไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางที่กระทรวงการคลังกำหนดอย่างครบถ้วน ทำให้ทางราชการต้องขาดประโยชน์อันพึงได้รับจากการชำระหนี้ตามคำพิพากษาของลูกหนี้เป็นจำนวนมาก เมื่อส่วนราชการหลายแห่งขออนุมัติจำหน่ายหนี้ตามคำพิพากษาที่สิ้นสุดระยะเวลาบังคับคดี โดยให้เหตุผลว่าลูกหนี้ไม่มีหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินที่จะนำมาบังคับคดีได้ ทำให้ผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต้องรับผิดชอบละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ในกรณีที่ไม่ได้ดำเนินการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาอย่างเต็มความสามารถ หรือละเลยไม่ตรวจสอบและรายงานผลดำเนินการผลดำเนินการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์ให้กรมบัญชีกลาง ทราบทุกระยะ ๓ เดือน โดยต่อเนื่อง เช่น ดำเนินการสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเพียง ๑ ครั้ง และหลังจากนั้นมิได้ติดตามสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาอย่างต่อเนื่อง ปลดปล่อยระยะเวลาการบังคับคดี ๑๐ ปี สิ้นสุดลง ทำให้ทางราชการเสียหายไม่ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้จนครบถ้วน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามแนวทางที่กระทรวงการคลังกำหนด ให้จังหวัดดำเนินการตามแนวทางการดำเนินการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ตามหนังสือ กระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๓๐.๗/ว ๑๐๗ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๔

<<<รายละเอียดเพิ่มเติม

ดาวนโหลดแนวทางการสืบหาหลักทรัพย์

ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา (กค ๐๕๓๐.๗/ว.๑๐๗)

(กค ๐๔๐๖.๒/ว ๔๖)

๑๔. ข้อควรระวังสำหรับเจ้าหน้าที่ พัฒนาชุมชน ในการดำเนินงาน โครงการ กข.คจ.

๑. โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากเงินงบประมาณแผ่นดินที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน โดยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๒๔ ข้อ ๒๕ และข้อ ๒๘ ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของพัฒนากรผู้รับผิดชอบประจำตำบล พัฒนาการอำเภอและพัฒนาการจังหวัด ต่างก็เป็นผู้มีหน้าที่โดยตรงในการดำเนินการให้โครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประกอบกับพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๕ ได้บัญญัติถึงการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการพลเรือนไว้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทุกระดับจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด หากมีความเสียหายอย่างใด เกิดขึ้นแก่เงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ก็อาจทำให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้องกลายเป็นผู้กระทำผิดวินัยและอาจถูกลงโทษทางวินัยได้

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการ กข.คจ. ข้อ ๒๔ ข้อ ๒๕ และข้อ ๒๘ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพัฒนากร พัฒนาการอำเภอและพัฒนาการจังหวัด

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๘๒, ๘๔ และ ๘๕ เรื่องวินัยและการรักษาวินัย

๒. ในการทำสัญญากู้ยืมเงินตามโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ตามข้อ ๑๙ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้ประธานคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน รองประธานคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน หรือกรรมการที่คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้านมอบหมาย ตามลำดับลงนามในสัญญากับหัวหน้าครัวเรือนเป้าหมาย ตามแบบสัญญาขี้นเงินจำนวนสามชุด โดยส่งมอบให้หัวหน้าครัวเรือนเป้าหมายผู้ขี้น คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน และนายอำเภอเก็บไว้เป็นหลักฐานฝ่ายละหนึ่งชุดตั้งนั้น จึงแนะนำให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเก็บรักษาสัญญาขี้นเงินไว้ด้วยความระมัดระวัง ป้องกันการสูญหายอันอาจเกิดความเสียหายต่อรูปคดีในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาล

๓. ข้อควรระวังเรื่องอายุความ ถ้าตามสัญญาการชำระคืนเงินขี้นโครงการ กข.คจ. โดยการผ่อนทุนคืนเป็นงวด ๆ มีอายุความ ๕ ปี ถ้าตามสัญญาการชำระคืนเงินขี้นโครงการ กข.คจ. โดยชำระคืนในครั้งเดียว มีอายุความ ๑๐ ปี

๔. เมื่อลูกหนี้เงินขี้นโครงการ กข.คจ. ตายโดยยังไม่มีชำระหนี้ ต้องฟ้องทายาท มีอายุความฟ้องคดี ภายใน ๑ ปี นับแต่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๔

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการ กข.คจ. ข้อ ๑๙ เรื่องการบริหารเงินโครงการ กข.คจ.

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๔ เรื่อง อายุความมรดก

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โหลดตัวอย่างกรณีศึกษาความเสียหายโครงการกข.คจ.

ส่วนที่ ๒

กองทุนพัฒนา

บทบาทสตรี

๑. ใครเป็นผู้ลงนามหรือคู่สัญญาที่เยี่ยมเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

อำนาจหน้าที่ลงนามคู่สัญญาที่เยี่ยมเงินเป็นของพัฒนาการจังหวัด ตามข้อ ๓.๓ (๖) ของหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินประเภทเงินทุนหมุนเวียนและประเภทเงินอุดหนุนของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ.๒๕๕๙ ข้อกำหนดนี้เป็นอำนาจที่มอบให้โดยตรงจาก คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตามข้อ ๑๙ วรรคสอง ของข้อบังคับคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีว่าด้วยการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ.๒๕๕๙ แต่ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวยังกำหนดให้พัฒนาการจังหวัดสามารถมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นคู่สัญญาแทนตนได้ รวมทั้งในกรณีของกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาศักยภาพกองทุนก็สามารถมอบให้ผู้อื่นเป็นคู่สัญญาได้เช่นเดียวกัน กรณีการลงนามในสัญญาตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังกล่าวต้องเป็นที่ยุติว่า ลงนามในฐานะตำแหน่งพัฒนาการจังหวัด หากพัฒนาการจังหวัดจะมอบหมายผู้ใดลงนามเป็นคู่สัญญาแทนตนก็ต้องมอบหมายในตำแหน่ง หากเป็นการมอบหมายส่วนตัวโดยระบุชื่อแล้วข้าราชการผู้นั้นต้องผูกพันในฐานะคู่สัญญาตลอดไปแม้จะย้ายไปไหน ๆ ประเด็นนี้สำคัญ ดังนั้นหากมีการมอบหมายจึงควรมอบหมายในตำแหน่ง เช่น พัฒนาการจังหวัดมอบหมายให้พัฒนาการอำเภอเป็นคู่สัญญาแทน เป็นต้น

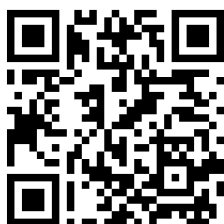
๒. แนวทางการบริหารจัดการหนี้ค้ำ

ชำระ

การบริหารจัดการหนี้เป็นหนี้เป็นขั้นตอนที่ต้องมีการติดตามตรวจสอบว่า ได้นำเงินกองทุนไปใช้ดำเนินการตามโครงการที่เสนอหรือไม่ อย่างไร ต้องมีการรายงานและติดตาม หากไม่มีการดำเนินงานตามโครงการและคณะอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อำเภอดูติดตามไปตรวจพบ ต้องเรียกเงินคืนทันทีและรายงานให้คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัดทราบ นอกจากนี้หนี้เงินที่ลูกหนี้กู้ยืมไป หากสัญญากำหนดให้ชำระหนี้คืนเป็นงวด ๆ ต้องมีการส่งคืนตามงวดชำระ มิฉะนั้นจะกลายเป็นลูกหนี้ผิดนัด และหนี้จะกลายเป็นหนี้ค้ำชำระทันที แนวทางการบริหารจัดการหนี้ค้ำชำระก่อนดำเนินคดีแบ่งการบริหารจัดการเป็น ๒ อย่าง ได้แก่

๑. การรับสภาพหนี้
๒. การผ่อนชำระหนี้

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โหลดแนวทางการบริหารจัดการหนี้ค้ำชำระกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

การรับสภาพหนี้ เป็นการบริหารจัดการหนี้ค้างชำระอย่างหนึ่ง ทำให้เกิดความมั่นใจว่าหนี้ค้างชำระดังกล่าวไม่ขาดอายุความและไม่เป็นหนี้สูญ การรับสภาพหนี้จึงเป็นที่นิยมทำกัน แต่ผลของการรับสภาพหนี้ที่สำคัญ คือ ต้องมีการผ่อนชำระหนี้ เพราะหากมีการรับสภาพหนี้แล้วแต่ไม่มีการผ่อนชำระหนี้ การรับสภาพหนี้ดังกล่าวจะไม่เกิดประโยชน์อะไรกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี นอกจากเรื่องอายุความดำเนินคดีเท่านั้น

การผ่อนชำระหนี้ ถือเป็นการบริหารจัดการหนี้ค้างชำระที่เป็นคุณแก่ลูกหนี้ และประโยชน์แก่กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีโดยตรง เพราะจะทำให้ปัญหาหนี้ค้างชำระของลูกหนี้ค่อย ๆ หมดไปในที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม หากลูกหนี้เพิกเฉยไม่มีการผ่อนชำระหนี้ การบริหารจัดการหนี้ค้างชำระขั้นตอนสุดท้ายต้องดำเนินคดีกับลูกหนี้ค้างชำระ

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โหลดคู่มือการบริหารจัดการหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

๓. ขั้นตอนก่อนดำเนินการคัดแพ่งก่อนจะดำเนินการคัดกับลูกหนี้ค้างชำระมีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร

ก่อนจะดำเนินการคัดกับลูกหนี้ค้างชำระมีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

๑. แจ้งเตือนลูกหนี้ค้างชำระอีกครั้งหนึ่ง หากยังเพิกเฉยเสนอให้คณะอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอเห็นชอบให้ดำเนินคดีและคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัดพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินคดีกับลูกหนี้ที่เพิกเฉย

๒. หากกรณีลูกหนี้ไม่เพิกเฉยติดต่อขอรับสภาพหนี้หรือขอผ่อนชำระหนี้ให้ดำเนินการตามประสงค์ของลูกหนี้แล้วเสนอต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตาม การดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอเพื่อรายงานให้คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัดเพื่อทราบต่อไป

๓. ถ้าที่ประชุมคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัดอนุมัติให้ดำเนินคดีกับลูกหนี้ที่เพิกเฉย ให้สำนักงานงานพัฒนาชุมชนจังหวัดในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัดเสนอเรื่องให้สำนักงานอัยการจังหวัดเพื่อฟ้องคดี ทั้งนี้ให้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานคดีเพื่อประสานงานกับพนักงานอัยการเป็นระยะ ขณะเดียวกันเมื่อทราบค่าธรรมเนียมนำดำเนินคดีแล้วให้แจ้งกรมการพัฒนาชุมชนเพื่อเบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

๔. กรณีที่ลูกหนี้ขอรับสภาพหนี้ไม่ว่าจะรับสภาพกี่คน จำนวนเงินที่ขอรับสภาพหนี้ นั้น ต้องเต็มจำนวนเท่ากับหนี้ค้างชำระทั้งหมด (ได้แก่ เงินต้น+ดอกเบี้ยตามสัญญา+ดอกเบี้ยผิดนัด)

๕. การรับสภาพหนี้ต้องมีกำหนดเวลาให้ลูกหนี้ผ่อนชำระหนี้ จำนวนเงินที่ชำระหนี้ในแต่ละงวดอย่างชัดเจน และต้องมีข้อความว่า “หากมีการผิดนัดงดงวดใดงวดหนึ่งถือเป็นการผิดนัดทั้งหมด”

๖. หากลูกหนี้รับสภาพหนี้แล้วเพิกเฉยหรือผิดนัด ให้ส่งเรื่องให้คณะอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอ เห็นชอบให้ดำเนินคดีและคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัดพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินคดีกับลูกหนี้ที่เพิกเฉย

๗. ในกรณีของกรุงเทพมหานครให้คณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงาน กรุงเทพมหานครพิจารณาให้ความเห็นชอบและคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกรุงเทพมหานครเป็นผู้อนุมัติให้ดำเนินคดี ส่วนวิธีดำเนินการกับลูกหนี้ค้างชำระให้เป็นไปทำนองเดียวกันกับลูกหนี้ค้างชำระของจังหวัด

การดำเนินการข้างต้นดังกล่าวเป็นไปอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอ และคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัดและคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกรุงเทพมหานครตามปรากฏในคำสั่งคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการทั้งสามคณะ

๔. ขั้นตอนการดำเนินคดีแพ่งมี ขั้นตอนอย่างไร ?

ขั้นตอนการดำเนินคดีแพ่ง

ในการดำเนินคดีกับลูกหนี้ที่ค้างชำระเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นการบริหารจัดการหนี้ค้างชำระของคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ระดับจังหวัดหรือคณะอนุกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณี มีขั้นตอนการดำเนินคดีแพ่งกับลูกหนี้ค้างชำระ ดังนี้

๑. จัดลำดับลูกหนี้ที่ดำเนินคดีก่อน-หลัง ตามอายุความใกล้จะหมด
๒. จัดการรวบรวมเอกสาร ดังนี้

(๑) สัญญากู้ยืมเงินฉบับจริง ตีอากรแสตมป์ จำนวนเงิน ๒,๐๐๐ บาท ต่อ ๑ บาท และหลักฐานที่แสดงว่ากองทุนพัฒนาบทบาทสตรีได้จ่ายเงินกู้ยืมให้ลูกหนี้ เช่น ใบสำคัญรับเงินกู้ หลักฐานการนำเงินเข้าบัญชีหรือการโอนเงิน

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โหลดตัวอย่างหนังสือ ในการบริหารจัดการหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สำหรับเจ้าหน้าที่

(๒) สำเนาคำสั่งกรมการพัฒนาชุมชน ที่ ๔๖๘/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เรื่อง การมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่ง คดีอาญา คดีปกครอง คดีล้มละลาย และความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

(๓) แบบคำขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

(๔) หลักฐานเกี่ยวกับการรับชำระหนี้ (สำเนาใบเสร็จรับเงิน/หลักฐานการรับเงิน)

(๕) หนังสือรับสภาพหนี้หรือหลักฐานที่แสดงการรับสภาพหนี้ (ถ้ามี)

(๖) หลักฐานเกี่ยวกับการทวงถาม เช่น สำเนาหนังสือทวงถามให้ชำระหนี้

(๗) หลักฐานการรับหนังสือทวงถามหรือหนังสือบอกกล่าว (ใบตอบรับทางไปรษณีย์)

(๘) หลักฐานเกี่ยวกับยอดหนี้ค้างชำระ เช่น สำเนารายการคำนวณยอดหนี้ทั้งหมด หรือ สำเนารายการบัญชีลูกหนี้ (statement) โดยแสดงรายการหนี้ เงินต้น อัตราดอกเบี้ย วันครบกำหนดชำระหนี้ และวันที่ที่สมาชิกผู้กู้ได้ชำระไว้แล้ว รายการที่ค้างชำระเงินต้น จำนวนดอกเบี้ยผิดนัด โดยคิดคำนวณยอดหนี้ตั้งแต่วันที่ทำสัญญาจนถึงวันส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพร้อมลงลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ผู้จัดทำเอกสารและคิดคำนวณไว้ด้วย หากพนักงานอัยการกำหนดวันยื่นฟ้องแล้ว จะต้องจัดทำเอกสารการคำนวณยอดหนี้ใหม่ โดยคำนวณจนถึงวันยื่นฟ้อง

(๙) หนังสือยินยอมชดใช้หนี้ (ถ้ามี)

(๑๐) สำเนาแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎรของลูกหนี้

(๑๑) ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

(๑๒) หลักฐานอื่น ๆ (ถ้ามี) เช่น กรณีลูกหนี้ตายต้องมีใบมรณบัตร เอกสารหลักฐานแสดงความเป็นทายาทของลูกหนี้

๓. การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานคดี

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแต่งตั้งเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นผู้ประสานงานคดีกับพนักงานอัยการ โดยให้ระบุชื่อ ที่อยู่พร้อมหมายเลขโทรศัพท์

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โหลดคำสั่ง
กรมการพัฒนาชุมชน ที่ ๔๖๘/๒๕๖๐
ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เรื่อง
การมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด

๔. การส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการ

การส่งเรื่องให้พนักงานอัยการต้องระบุในหนังสือนำเสนอถึงวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนว่าจะให้ฟ้องผู้ใด ในฐานะใด มูลหนี้ใด จำนวนเงินที่เรียกร้อง

๕. สรุปข้อเท็จจริงพร้อมพยานเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

๖. ใบแต่งทนายความ

ใบแต่งทนายความต้องใช้แบบพิมพ์ของศาลยุติธรรม ซึ่งสามารถดาวน์โหลด (download) ได้จากเว็บไซต์ของสำนักงานศาลยุติธรรม

ใบแต่งทนายความที่ส่งให้พนักงานอัยการดำเนินคดีนั้น ให้จัดส่งพร้อมแนบสำเนาหนังสือมอบอำนาจ (ถ้ามี) คำสั่งมอบอำนาจ และสำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐของผู้แต่งตั้งทนายความ

๗. เงินค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

เงินค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ได้แก่ เงินค่าธรรมเนียมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เช่น ค่าขึ้นศาล ค่านำหมาย ค่าธรรมเนียมอื่น รวมถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีทั้งหมด ในกรณีอุทธรณ์ ฎีกา รวมถึงค่าฤชาธรรมเนียมที่ต้องใช้แทนแก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งด้วย

เมื่อสำนักงานอัยการจังหวัดหรือสำนักงานอัยการเขตพื้นที่ แจ้งค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแจ้งอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนเพื่อขอเบิกค่าใช้จ่าย

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่างๆ ของสำนักงานศาลยุติธรรม

๕. การไกล่เกลี่ยและประนีประนอม ยอมความกับลูกหนี้

กรณีส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการแล้วแต่ยังไม่ได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาล หากมีการเจรจาไกล่เกลี่ยและประนีประนอมยอมความกับคู่กรณีสำเร็จแล้ว และไม่จำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาล ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด แจ้งให้พนักงานอัยการทราบทันที

กรณีสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดส่งเรื่องให้สำนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจดำเนินคดีและพนักงานอัยการได้ดำเนินการยื่นคำฟ้องหรือยื่นคำให้การแล้ว หากจะทำการไกล่เกลี่ยและประนีประนอมยอมความ สามารถทำได้โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๑ ก่อนวันนัดของศาล สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดและลูกหนี้ผู้กู้สามารถแจ้งความประสงค์ขออนุญาตเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยได้โดยตรงที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทของศาลที่มีเขตอำนาจ

๒ ระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณา สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดและลูกหนี้ผู้กู้อาจแถลงต่อศาลให้ส่งคดีเข้าสู่ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลที่มีเขตอำนาจ

๓. เมื่อสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดได้รับแจ้งวันนัดไกล่เกลี่ย ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดส่งผู้มีอำนาจ (พัฒนาการจังหวัด) พร้อมหนังสือมอบอำนาจไปศาลเพื่อเข้าร่วมเจรจาไกล่เกลี่ยตามวันเวลาที่นัดหมายทุกนัด

ในการไกล่เกลี่ยหากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดและลูกหนี้ผู้กู้สามารถตกลงกันได้ให้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความ หรือถอนฟ้องคดีว่าต่าง (กรณีเป็นโจทก์ฟ้อง) คู่ความอีกฝ่ายขอลดหนี้ลงบางส่วน หรือขอผ่อนผันการชำระหนี้ ซึ่งพนักงานอัยการผู้ว่าคดีเห็นว่ามีเหตุอันสมควร

เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิจารณาข้อเสนอประนีประนอมยอมความ หากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตกลงประนีประนอมยอมความให้มีหนังสือแจ้งเงื่อนไขไปให้พนักงานอัยการทราบ พนักงานอัยการผู้ว่าคดี ดำเนินการได้เป็น ๒ แนวทาง คือ

(๑) พนักงานอัยการผู้ว่าคดีตกลงประนีประนอมยอมความตามเงื่อนไขที่ได้รับแจ้งนั้น

(๒) ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแต่งตั้งตัวแทนมาแถลงต่อศาลในวันประนีประนอมยอมความก็ได้ ในกรณีนี้ให้ตัวแทนของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลงชื่อในสัญญาประนีประนอมยอมความด้วย

สัญญาประนีประนอมยอมความต้องให้คู่ความฝ่ายตรงข้ามลงนามในสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำนอกศาล ในระหว่างพิจารณาคดี สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดต้องแจ้งผลการประนีประนอมหรือข้อตกลงนั้นให้พนักงานอัยการทราบโดยเร็วเพื่อจะได้ดำเนินการและแถลงต่อศาลต่อไป

สัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำในศาลนั้น คู่ความทั้งสองฝ่ายต้องลงนามในสัญญาต่อหน้าผู้พิพากษา ดังนั้น ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จัดทำกร่างสัญญาประนีประนอมยอมความตามที่ตกลงกับลูกหนี้ผู้กู้ และตรวจสอบข้อตกลงให้ดีเสียก่อนแล้วส่งพนักงานอัยการ เพื่อที่พนักงานอัยการจะได้ตรวจสอบเนื้อหาของข้อตกลงว่าไม่ขัดต่อกฎหมายและกองทุนไม่เสียเปรียบ หากพนักงานอัยการเป็นผู้ร่างสัญญาประนีประนอมยอมความจะส่งให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ตรวจสอบว่าเป็นไปตามที่ตกลงกันหรือไม่ อย่างไรก็ตามบางครั้งอาจตกลงกันได้ในศาล และศาลให้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความในนัดพิจารณาวินิจฉัย จึงไม่มีเวลาที่จะดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าว

ผู้แทนสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ที่ไปศาลในวันดังกล่าวจึงต้องตรวจสอบเนื้อหาหรือข้อตกลงในสัญญาประนีประนอมยอมความด้วยความรอบคอบ นอกจากข้อตกลงในสาระสำคัญที่เกี่ยวกับหนี้แล้ว สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ควรมีข้อความตกลงด้วยว่า “หากผิดนัดงวดใดงวดหนึ่งหรือผิดนัดข้อใดข้อหนึ่งถือว่าผิดนัดทั้งหมด และให้บังคับคดีได้ทันที”

นอกจากมีข้อตกลงให้บังคับคดีได้ทันทีแล้ว หากประสงค์จะเรียกดอกเบี้ยผิดนัด ต้องมีข้อตกลงในเรื่องดอกเบี้ยว่าเมื่อผิดนัดจะให้กลับไปคิดดอกเบี้ยในอัตราอย่างไร หรือมีข้อตกลงว่า เมื่อผิดสัญญาแล้วจะต้องปฏิบัติอย่างไร รวมทั้งมีข้อตกลงเรื่องค่าธรรมเนียมและค่าทนายความไว้ด้วย

การตรวจสอบความถูกต้องของสัญญาประนีประนอมยอมความ เช่น ชื่อบุคคล จำนวนเงิน เงื่อนไขตกลง และผู้มีอำนาจในการลงนามในสัญญาประนีประนอมยอมความ

กรณีมอบอำนาจต้องมีหนังสือมอบอำนาจพร้อมเอกสาร ที่ครบถ้วนถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ในการตรวจสอบและติดตามทวงถามให้คู่สัญญาปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่ได้ตกลงกันไว้

เมื่อศาลพิพากษาให้เป็นไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความแล้วคำพิพากษาดังกล่าวเป็นที่สุด

ในกรณีที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นโจทก์ และจำเลยไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความ ให้มีหนังสือแจ้งให้พนักงานอัยการเพื่อขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี

๖. คดีสัญญากู้ยืมเงิน

คดีสัญญากู้ยืมเงินเป็นคดีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือแสดงต่อศาล โดยกฎหมายกำหนดว่าการกู้ยืมเงินกว่า ๒,๐๐๐ บาท ขึ้นไป ต้องมีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ดังนั้นแม้ไม่มีสัญญาที่มีเพียงหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อลูกหนี้ก็สามารถฟ้องร้องบังคับคดีได้แล้ว

การทำสัญญากู้ยืมเงินนั้น ถ้ากู้ยืมกันจำนวนเงินเล็กน้อยไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท กฎหมายไม่ได้บังคับว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ เพียงแต่พุดจาตกลงกันก็พอ แต่ถ้าหากว่ากู้ยืมเป็นจำนวนเกินกว่า ๒,๐๐๐ บาท ต้องมีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือหรือทำหนังสือสัญญาไว้ต่อกัน เพื่อจะได้ใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องบังคับคดี ซึ่งหลักฐานแห่งการกู้เป็นหนังสือดังกล่าวนี้ต้องมีข้อความแสดงว่าได้กู้ยืมเงินเป็นจำนวนเท่าใด มีกำหนดใช้คืนเมื่อใดและที่สำคัญจะต้องมีการลงลายมือชื่อผู้กู้ยืมเป็นสำคัญ

หลักฐานการกู้ยืมเงินมีข้อความแสดงให้เห็นว่า ผู้กู้ยืมนี้จะต้องชำระให้แก่ผู้ให้กู้ โดยไม่จำเป็นต้องมีข้อความว่าใครเป็นผู้ให้กู้กันเมื่อใดกำหนดชำระเมื่อใด อย่างไร เช่น นางก. เขียนหนังสือให้ไว้ นาง ข. ว่า นาง ก ได้รับเงิน ๓,๐๐๐ บาท จากนาง ข และสัญญาว่าจะนำไปคืนให้แก่นาง ข พร้อมให้ดอกเบี้ยในเดือนหน้า เป็นต้น เท่านั้นก็เพียงพอแล้ว แต่อย่างไรก็ตามหลักฐานเป็นหนังสือที่สมบูรณ์แบบที่สุด คือ “หนังสือสัญญากู้ยืมเงิน”

กู้ยืมกันหรือทำขึ้นภายหลังก็ได้ เพราะกฎหมายเพียงต้องการให้มีหลักฐานก่อนฟ้องร้องคดีเท่านั้น เช่น ในเวลากู้ยืมเงินกัน คู่กรณีไม่ได้ทำหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือไว้แต่ต่อมาภายหลังได้มีการทำหลักฐานการกู้ยืมกันเป็นหนังสือโดยลงลายมือชื่อผู้ต้องรับผิด (ผู้กู้) เมื่อผู้กู้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามกำหนด ผู้ให้กู้ย่อมสามารถนำหลักฐานแห่งการกู้ยืมที่ทำขึ้นในภายหลังโดยผู้กู้ลงลายมือชื่อยอมรับผิดตามสัญญาฯ ไปฟ้องร้องต่อศาลเพื่อบังคับคดีได้

หลักฐานการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือจะใช้บังคับได้ต้องมีลายมือชื่อผู้ยืม ซึ่งกฎหมายบังคับเฉพาะการลงลายมือชื่อเฉพาะผู้ยืม (ผู้กู้) เท่านั้น ดังนั้นเมื่อผู้กู้ลงลายมือชื่อแล้ว แม้ลายมือชื่อของผู้ให้กู้เป็นลายมือชื่อปลอมหรือไม่ลงลายมือชื่อก็เป็นหลักฐานการกู้ยืมที่สมบูรณ์แล้ว เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเป็นการกล่าวถึงหลักฐานในการฟ้องร้องคดีเท่านั้น ไม่ได้หมายถึงรูปแบบของสัญญา ส่วนเอกสารการกู้ยืมเงินที่ผู้กู้เป็นผู้เขียนเองและมีข้อความระบุชื่อผู้กู้ยืมเงิน แต่ผู้กู้ยืมไม่ได้ลงลายมือชื่อ เช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นหลักฐานการกู้ยืมเงิน

หลักฐานการฟ้องคดี ถ้าไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อผู้ยืมจะฟ้องร้องบังคับคดีกันไม่ได้ หมายความว่า ถ้าผู้ให้ยืมไม่มีหลักฐานการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญมาแสดงต่อศาลแล้วผู้ให้ยืมจะฟ้องร้องให้ศาลบังคับผู้ยืมให้ใช้เงินที่ยืมไปไม่ได้ เพราะการกู้เงินเป็นการรับรู้กันเพียง ๒ ฝ่าย คือ ผู้ให้กู้กับผู้กู้ แม้จะมีพยานก็เป็นบุคคล อาจเบิกความไม่ตรงกับความจริง ดังนั้นเพื่อตัดปัญหาการพิสูจน์ว่าการกู้เงินกันจริงหรือไม่ จึงต้องพิสูจน์กันด้วยหลักฐานที่เป็นหนังสือในชั้นพิจารณาคดีของศาล ถ้าฟ้องคดีเงินกู้ โดยไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ศาลจะไม่พิจารณาตัดสินคดีให้

๗. ดอกเบี้ยคืออะไร มีอะไรบ้าง ?

ดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเงิน

ดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินเป็นไปตามกำหนดไว้ในสัญญา แต่หากไม่กำหนดไว้ในกรณีการกู้ยืมเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเดิมสามารถตีความได้ว่า ไม่มีเจตนาคิดดอกเบี้ยตามสัญญา เพราะระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดในวัตถุประสงค์ของกองทุนให้สมาชิกกู้ยืมเงินของกองทุนในอัตราดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ย แสดงว่า เจตนาของกองทุนเดิมให้สมาชิกกู้ยืมเงินโดยไม่คิดดอกเบี้ยก็ได้

เรื่องของการกำหนดดอกเบี้ยในสัญญาเงินกู้ยืมนั้น หากเป็นสัญญากู้ยืมเงินทั่วไปไปแล้วไม่มีระบุดอกเบี้ยตามสัญญาไว้ กฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนว่า ให้ถือว่าร้อยละคิดครึ่งต่อปีแต่หากเป็นสัญญากู้ยืมเงินของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกำหนดไว้ในสัญญาร้อยละสามบาทต่อปี เว้นแต่หนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และอัตราดอกเบี้ยคิदनนั้น สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่ทำสัญญากู้ยืมเงิน จะได้รับอัตราดอกเบี้ยตามสัญญา เป็นร้อยละ ๐.๑๐ ต่อปี

ดอกเบี้ยคิदनในสัญญาเงินกู้ยืมเงิน

ในสัญญากู้ยืมเงินไม่ได้ระบุว่ากรณีลูกหนี้คิदनต้องเสียดอกเบี้ยคิदनในอัตราเท่าใด กฎหมายกำหนดให้เจ้าหนี้สามารถเรียกดอกเบี้ยในขณะที่ลูกหนี้ผู้นั้นคิदनชำระหนี้ได้ในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี

การห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราในกฎหมาย

ในสัญญากู้ยืมเงินกฎหมายกำหนดห้ามมิให้กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เกินกว่าร้อยละสิบห้าบาทต่อปี หากเกินถือว่าข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยนั้นเป็นอันเสียไปทั้งหมดคือไม่ต้องมีการใช้ดอกเบี้ยกันเลย

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โหลดเรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และอัตราดอกเบี้ยคิदन

ดอกเบี้ยยทบต้น (ดอกเบียยซ้อนดอกเบียย)

การกัฎยืมเงินกฎหมายกำหนดไม่ให้เจ้าหนี้คิดดอกเบียยทบต้น แต่หากจะคิดดอกเบียยทบต้นได้ กฎหมายกำหนดให้ดอกเบียยนั้นต้องค้างชำระมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และคู่สัญญาได้ตกลงกันให้เอาดอกเบียยนั้นทบเข้ากับต้นเงินแล้วให้คิดดอกเบียยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันนั้นก็ได้ ดังนั้น จะเห็นว่าการคิดอัตราดอกเบียยทบต้นอาจทำได้แต่ต้องอยู่ในเงื่อนไข ๒ ประการ

ประการแรก เมื่อดอกเบียยนั้นค้างชำระไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

ประการที่สอง คู่สัญญาตกลงกันให้เอาดอกเบียยที่ค้างทบทับกับเงินต้น โดยทำเป็นหนังสือ ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวจะเกิดขึ้นในขณะทำหนังสือกัฎยืมกันหรือทำขึ้นภายหลังก็ได้ และข้อตกลงนี้อาจทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของผู้กู้เพียงฝ่ายเดียวก็ได้ เช่น ข้อตกลงที่นาง ก.ยินยอมให้นาง ข. นำดอกเบียยที่ค้างชำระเกิน ๑ ปีมาทบทับกับต้นเงินกัฎยืมเป็นต้นเงินแล้วคิดดอกเบียยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันนั้นได้ เช่นนี้เมื่อนาง ข. นำดอกเบียยที่ค้างชำระเกิน ๑ ปี มารวมกับยอดเงินต้นแล้ว ดอกเบียยที่ทบต้นนั้นก็กลายเป็นต้นเงิน ไม่เป็นดอกเบียยที่ค้างชำระต่อไป ข้อตกลงดังกล่าวมีผลใช้บังคับ

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โหลดคู่มือ
บริหารจัดการหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

๘. คดีละเมิดที่เกิดขึ้นกับกองทุนพัฒนา บทบาทสตรี

คดีละเมิดที่เกิดขึ้นกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเป็นคดีที่เกิดจากการยกยอกเงินหรือฉ้อโกง ซึ่งตามกฎหมายถือเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา โดยปกติกองทุนให้มีการแจ้งความร้องทุกข์และเรียกเงินที่ถูกยกยอกหรือฉ้อโกงคืนพร้อมกับค่าแจ้งความร้องทุกข์ แต่มีบางจังหวัดไม่สามารถแจ้งความร้องทุกข์ทันในเวลาสามเดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความในคดีอาญา จึงมีความจำเป็นที่ต้องนำเรื่องดำเนินคดีทางแพ่งเป็นคดีละเมิด ซึ่งในคดีละเมิดนั้นเป็นกรณีที่ผู้ยกยอกได้กระทำการโดยมีเจตนาจงใจเอาเงินกองทุนไปทำให้กองทุนได้รับความเสียหาย เจ้าองค์ประกอบการกระทำผิดละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต้องดำเนินการฟ้องคดีทางแพ่งโดยใช้อายุความทางอาญา คือ ๑๐ ปี

๙. อายุความฟ้องเรียกเงินกู้กู้ยืม กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

กรณีที่นับอายุความเรียกเงินต้นคืนเพียงงวดเดียวดังกล่าวเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓๐ กำหนดว่า “อายุความนั้น ถ้าประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นไม่ได้กำหนดไว้โดยเฉพาะ ให้มีกำหนดสิบปี” ดังนั้น เมื่อการฟ้องเรียกเงินต้นคืนไม่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ จึงมีอายุความ ๑๐ ปี โดยอายุความ ๑๐ ปี เริ่มนับตั้งแต่วันที่ครบกำหนดตามสัญญา คือวันถัดไปนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดสัญญาไม่ชำระหนี้

ส่วนอายุความเรียกเงินคืนเป็นงวด ๆ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓๓ (๒) กำหนดให้สิทธิเรียกร้องเงินที่ต้องชำระเพื่อผ่อนชำระเงินเป็นงวด ๆ มีกำหนดอายุความ ๕ ปี ซึ่งเงินที่ต้องชำระเพื่อผ่อนชำระเงินเป็นงวด ๆ หมายถึงการผ่อนชำระเงินต้นและดอกเบี้ยให้แก่เจ้าหนี้เป็นรายเดือนลดหลั่นกันไปแต่ละเดือนจนถึงงวดสุดท้าย การชำระต้นเงินกู้โดยกำหนดชำระคืนเป็นงวด ๆ โดยอายุความ ๕ ปี เริ่มนับตั้งแต่วันที่ครบกำหนดที่ต้องชำระของแต่ละงวด

ในกรณีที่สมาชิกลูกหนี้ตายหนี้อย่อมไม่ระงับไปด้วยความตายของลูกหนี้ ดังนั้น หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ตายไม่เป็นการเฉพาะตัว ย่อมเป็นมรดกแก่ทายาทตามกฎหมายถือว่าสิทธิและหน้าที่ของผู้ตายย่อมตกทอดแก่ทายาท แต่เนื่องจากสัญญากู้ยืมเงินของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีกำหนดให้ลูกหนี้มีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ลูกหนี้แต่ละคนในกลุ่มเรียกทายาทลูกหนี้ที่ตายมาทำหน้าที่สืบทอดชดใช้หนี้แทน หากทายาทไม่ยินยอมประการใดต้องฟ้องร้องภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่เจ้ามรดกตาย

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โหลด
ตัวอย่างการนับอายุความ

๑๐. การดำเนินคดีอาญากับสมาชิก กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

การดำเนินคดีอาญากับสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจะเป็นกรณีสืบเนื่องจากการกระทำความผิดฐานยักยอกหรือฉ้อโกง ส่วนคดีอาญาอื่นยังไม่ปรากฏ ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญามีดังนี้

๑. เมื่อพบการยักยอกเงินหรือฉ้อโกงเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีถ้าผู้กระทำผิดคืนเงินที่ยักยอกหรือฉ้อโกงพร้อมดอกเบี้ยผิดนัดร้อยละ ๗.๕ บาทต่อปีของเงินที่เอาไปครบถ้วนให้เก็บรวมเรื่องเป็นข้อมูลป้องกันมิให้เกิดเหตุเช่นนี้อีก

๒. หากผู้กระทำผิดไม่คืนเงินพร้อมดอกเบี้ยผิดนัดของเงินที่เอาไปครบถ้วนให้นำเรื่องเข้าที่ประชุมคณะอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอพิจารณาเห็นชอบและเสนอคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัดพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินคดีผู้ยักยอกหรือฉ้อโกง ขณะเดียวกันให้รับรายงานกรมการพัฒนาชุมชน

๓. พัฒนาการจังหวัดแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในพื้นที่เกิดเหตุเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องเนื่องคดีอาญา ภายในสามเดือนนับแต่วันที่อธิบดีลงนามในบันทึกเสนอเรื่องดังกล่าว

๔. การแจ้งความร้องทุกข์ให้เรียกให้ผู้กระทำผิดชดใช้ค่าเสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดในคราวเดียวกัน

๕. ภายหลังแจ้งความร้องทุกข์ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ติดตามความคืบหน้าแห่งคดีและรายงานผลให้คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัดและอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ทราบเป็นระยะ

๑๑. คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

“คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา” หมายถึง “คดีแพ่งที่ฟ้องบังคับตามสิทธิเรียกร้องอันมีมูลฐานความรับผิดชอบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา” กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หากมูลเหตุของการกระทำผิดอาญาใดทำให้ผู้กระทำนั้นต้องรับผิดชอบในทางแพ่งด้วย ก็จะเรียกคดีแพ่งดังกล่าวว่าเป็น “คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา” ตัวอย่างเช่น นาง ก. ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบล กระทำการยักยอกเงินที่สมาชิกลูกหนี้ชำระหนี้คืนกองทุนไป นาง ก. มีความผิดทางอาญารฐานยักยอกทรัพย์ และขณะเดียวกันก็ถือว่าทำละเมิดในทางแพ่งด้วย โดยต้องคืนทรัพย์หรือต้องชำระค่าทรัพย์ให้แก่กองทุน คดีละเมิดดังกล่าวนี้ถือว่าเป็น “คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา” ดังนั้น หากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้ดำเนินการฟ้องคดีทางแพ่ง ไปด้วยแล้วสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในความผิดฐานยักยอกทรัพย์ จะมีอายุความ ๑๐ ปี ตามอายุความของกฎหมายอาญา ทั้งนี้ ถ้าไม่ดำเนินการฟ้องคดีแพ่งในฐานละเมิดและเรียกค่าเสียหายเพราะการยักยอกนั้นแล้ว สิทธิฟ้องคดีแพ่งย่อมขาดอายุความไปพร้อมกับคดีอาญา

๑๒. ความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

ความผิดฐานยักยอก

ความผิดฐานยักยอก เป็นกรณีที่ผู้ครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของร่วมแล้วเบียดบังเอาเงินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต กรณีเทียบเคียงกับพฤติกรรมของประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลรับเงินชำระคืนจากลูกหนี้เพื่อส่งให้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดแต่ไม่ส่งคืนกลับเอาเงินนั้นไปหรือในกรณีจังหวัดอนุมัติเงินกู้ยืมให้สมาชิกแต่ประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลรับเงินนั้นไปไม่ให้สมาชิกการกระทำของประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลมีพฤติการณ์เข้าข่ายเป็นการกระทำความผิดฐานยักยอกเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

องค์ประกอบสำคัญของความผิดฐานยักยอก

๑. ต้องมีการครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วยซึ่งการครอบครองคือ การที่บุคคลเข้ายึดถือทรัพย์สินโดยเจตนาจะยึดถือเพื่อตน บุคคลนั้นได้สิทธิครอบครองในทรัพย์สินนั้น
๒. เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นไปเป็นของตนเอง หรือบุคคลอื่น “การเบียดบัง” คือ การแสดงกิริยาอย่างหนึ่งอย่างใดว่าตนเป็นเจ้าของ
๓. โดยเจตนาทุจริต หมายความว่าเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น กล่าวคือกระทำโดยมีเจตนาไม่บริสุทธิ์และไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ความผิดฐานยักยอกมีอายุความ ๑๐ ปี นับตั้งแต่วันกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม ความผิดฐานยักยอกเป็นความผิดอันยอมความได้ ผู้เสียหายจึงต้องดำเนินการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายใน ๓ เดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด หากไม่ได้ร้องทุกข์ภายในกำหนดคดียอมขาดอายุความ

ความผิดฐานฉ้อโกง

ความผิดฐานฉ้อโกงเป็นกรณีที่ไม่ได้ครอบครองทรัพย์สินผู้อื่น แต่เป็นกรณีหลอกลวงด้วยวิธีใด ๆ เพื่อให้ได้ทรัพย์สินนั้นมา พฤติกรรมเทียบเคียงกับกรณีประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหลอกลวงให้สมาชิกลูกหนี้ที่จะเอาเงินไปโอนใช้หนี้กองทุนผ่านระบบธนาคารมาชำระหนี้กับตนแทนแล้วเอาเงินดังกล่าวไป หรือกรณีประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลเก็บหลักฐานเอกสารการเสนอโครงการพร้อมทั้งสำเนาบัตรประชาชนของสมาชิกจากการที่สมาชิกมาใช้บริการเครื่องถ่ายเอกสารที่ร้านค้าของตน แล้วเอาไปปลอมแปลงลายมือชื่อสมาชิกเสนอโครงการให้จังหวัดอนุมัติเงินกู้แล้วตนเองเอาเงินดังกล่าวไปใช้ การกระทำความผิดฐานฉ้อโกงของประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล มีพฤติการณ์เข้าข่ายเป็นการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงสมาชิก และกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดตามลำดับ

องค์ประกอบของความผิดฐานฉ้อโกง ประกอบด้วย

๑. หลอกลวงด้วยแสดงข้อความอันเป็นเท็จ คือ การแสดงข้อเท็จจริงที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ข้อความนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นเท็จทั้งหมดอาจเป็นเท็จเฉพาะบางส่วนก็ได้ ข้อสำคัญคือการแสดงข้อความเท็จบ้างจริงบ้างนั้น ต้องทำให้เขาหลงเชื่อเพราะข้อความเท็จนั้น นอกจากนี้การกล่าวว่าเป็นความจริงโดยที่ผู้กล่าวรู้ว่าอาจเป็นจริงหรือไม่ก็ได้ ก็ถือว่าเป็นกล่าวเท็จเหมือนกัน

๒) ปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง กล่าวคือ การหลอกลวงอาจกระทำได้ โดยการปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง เป็นการกระทำที่เป็นการซ่อนเร้นข้อเท็จจริงมิให้คู่กรณีได้รู้ คือ มีข้อความจริงอยู่และผู้กระทำก็ไม่ได้แสดงข้อความนั้นแต่อย่างใด เพียงแต่ผู้กระทำปกปิดข้อความจริงบางอย่างมิให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้ความจริง ซึ่งเป็นผลให้อีกฝ่ายหนึ่งสำคัญผิดได้

๒. ผู้อื่น

ทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหลงเชื่อสำคัญผิดไปจากความเป็นจริงจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกหลอกลวงสมัครใจหรือเต็มใจโอนทรัพย์สินให้ หรือยอมทำ ถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิให้

๓. โดยการหลอกลวงดังว่านั้น

การโอนทรัพย์สินของผู้ถูกหลอกลวงอาจเป็นการได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม กล่าวคือได้มีการส่งมอบทรัพย์สิน หรือมีการทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ โดยเกิดจากความสมัครใจหรือเต็มใจของผู้ถูกหลอกลวงที่หลงเชื่ออันเป็นผลโดยตรงที่เกิดจากการหลอกลวง

๑) ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม

“ทรัพย์สิน” หมายความว่ารวมทั้งทรัพย์สิน คืออสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้

๒) ทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ

นอกจากการได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามแล้วยังกำหนดให้ขยายความรับผิดชอบครอบคลุมถึงการทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิด้วย

“เอกสารสิทธิ” หมายความว่า เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิ

๔. โดยเจตนา

ความผิดฐานฉ้อโกงเป็นความผิดที่ต้องกระทำโดยเจตนา กล่าวคือ ผู้กระทำจะต้องกระทำโดยรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิด และในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น เพราะฉะนั้นผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบในความผิดฐานฉ้อโกงก็ต่อเมื่อผู้กระทำได้รู้ว่าข้อความที่ตนแสดงนั้นเป็นความเท็จและรวมถึงรู้ว่าตนเองมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงใด ๆ แต่กลับตั้งใจปกปิดข้อความนั้นไว้ด้วย และผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผลคือต้องการหลอกลวงให้ผู้ถูกหลอกลวงหลงเชื่อ เพื่อให้ได้รับโอนทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง และสุดท้ายก็คือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกหลอกลวง

๕. โดยทุจริต

นอกจากผู้กระทำความผิดจะต้องมีเจตนาหลอกลวงแล้ว ยังกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุจูงใจคือ “โดยทุจริต” อีกด้วย กล่าวคือ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ดังนั้น ผู้หลอกลวงต้องมีเจตนาให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการกระทำผิดฐานฉ้อโกง

ความผิดฐานฉ้อโกง*มีอายุความ ๑๐ ปี นับตั้งแต่วันกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม ความผิดฐานฉ้อโกงเป็นความผิดอันยอมความได้ ผู้เสียหายจึงต้องดำเนินการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายใน ๓ เดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด หากไม่ได้ร้องทุกข์ภายในกำหนดคดีย่อมขาดอายุความ

ความผิดฐานปลอมแปลงเอกสาร

กรณีความผิดฐานปลอมแปลงเอกสารที่เกิดขึ้นในกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีส่วนมาก เป็นกรณีประธานกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีใช้โอกาสที่สำเนาเอกสารของสมาชิกอยู่ที่ตนแล้วปลอมแปลงลายมือชื่อของสมาชิกเสนอโครงการให้จังหวัดพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้แก่สมาชิกที่ตนปลอมแปลงเอกสารขึ้นมาแล้วตนเองเอาเงินตามโครงการที่อนุมัติไป

ความผิดฐานปลอมเอกสารส่วนมากเป็นความผิดย่อยประกอบความผิดหลักฐานฉ้อโกง การทำเอกสารปลอมอาจกระทำขึ้นโดยบุคคลผู้ไม่มีอำนาจ เช่น นาง ก. ทำสัญญากู้ยืมเงิน ๑,๐๐๐ บาท จากนาง ข. และมอบหนังสือสัญญาไว้กับนาง ข. นาง ข. แก้ไขตัวเลขจาก ๑,๐๐๐ บาท เป็น ๑๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่มีอำนาจ

อีกกรณีหนึ่ง ได้แก่ เอกสารเท็จ หมายถึง เอกสารที่มีข้อความไม่ตรงกับความเป็นจริง จะกระทำโดยบุคคลมีอำนาจหน้าที่หรือไม่มีอำนาจหน้าที่ก็ได้ เช่น นาง ก. ประธานกรรมการ ฯ ออกใบเสร็จรับเงินแก่ นาง ข. สมาชิกกองทุนฯ ทั้งที่ไม่ได้มีการชำระหนี้กองทุนฯ กันจริง ๆ ใบเสร็จรับเงินจึงเป็นเอกสารเท็จ ซึ่งทำโดยนาง ก. ประธานกรรมการ ฯ ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการออกใบเสร็จรับเงิน แต่เอกสารที่ออกมีข้อความไม่ตรงกับความจริง เป็นต้น

องค์ประกอบของความผิดฐานนี้ เป็นกรณีใช้หรืออ้างเอกสารอันเกิดจากการกระทำความผิด (เอกสารปลอม เอกสารเท็จ) ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน แม้ความเสียหายจะยังไม่เกิดขึ้นจริง ๆ เพียงแต่น่าจะเกิดความเสียหายก็เป็นความผิดแล้ว ทั้งนี้ จะต้องเป็นการใช้โดยเจตนา คือกระทำโดยรู้สำนึกและประสงค์ต่อผลในการกระทำนั้น

ความผิดฐานเอาไปเสีย หรือทำลายเอกสาร

กรณีเอกสารถูกเอาไปเสียหรือถูกทำลาย มักเกิดขึ้นกับกรณีสัญญาเงินกู้หาย เมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว อาจต้องมีการสืบข้อเท็จจริงก่อนว่า สัญญาที่หายไปเพราะอะไร หากปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำโดยเจตนาทำลายเอกสาร กรณีดังกล่าวจึงต้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดนั้น

๑๓. อายุความคดีอาญา

อายุความ เป็นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดต้องมีชนักริตติหลังไปตลอดชีวิตและเป็นการที่เร่งรัดคดีให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาพิจารณาโดยเร็ว เนื่องจากการปล่อยระยะเวลาให้เนิ่นนานไปจะทำให้ไม่สามารถหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดได้ ซึ่งอายุความคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีส่วนใหญ่เป็นเรื่องคดีข่มขืนและฉ้อโกงซึ่งทั้งสองคดีมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปี ดังนั้น อายุความในการฟ้องคดีต้องฟ้องภายในสิบปี แต่เนื่องจากความผิดทั้งสองเป็นความผิดอันยอมความได้ กฎหมายยังกำหนดว่าคดีความผิดอันยอมความได้หากมิได้ร้องทุกข์ภายใน ๓ เดือน นับแต่วันที่อยู่และรู้ตัวผู้กระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ ดังนั้น คดีข่มขืนหรือคดีฉ้อโกงที่มักเกิดขึ้นในการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เมื่อพบว่ามีกรกระทำความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดแล้วต้องร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในพื้นที่เกิดเหตุภายใน ๓ เดือน ไม่ใช่ต้องฟ้องคดีภายในอายุความ ๑๐ ปี

สำหรับเรื่องอายุความอาญาที่กล่าวต่อไป เป็นเรื่องของอายุความอาญาที่ใช้ในการดำเนินคดี มี ๒ ลักษณะ ดังนี้

๑. อายุความฟ้องคดีทั่วไป

“ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

๑) ๒๐ ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก ๒๐ ปี

๒) ๑๕ ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า ๗ ปี แต่ยังไม่ถึง ๒๐ ปี

๓) ๑๐ ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า ๑ ปี ถึง ๗ ปี

๔) ๕ ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่า ๑ เดือน ถึง ๑ ปี

๕) ๑ ปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ เดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไต่ถามเกินกำหนดดังกล่าวแล้ว นับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน”

๒. อายุความฟ้องคดีความผิดอันยอมความได้

ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ กล่าวคือ นอกจากถือตามอายุความฟ้องคดีทั่วไปแล้ว ยังต้องร้องทุกข์ภายใน ๓ เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องและรู้ตัวผู้กระทำความผิดด้วย

การเริ่มนับอายุความ

สำหรับทางอาญานั้น อายุความฟ้องคดีอาญาจะเริ่มนับอายุความตั้งแต่วันที่กระทำความผิดครบองค์ประกอบของกฎหมายที่บัญญัติว่าเป็นความผิด กฎหมายอาญาไม่ได้บัญญัติถึงวิธีการกำหนดนับระยะเวลาอายุความคดีอาญาไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น การนับระยะเวลาอายุความคดีอาญาจึงอยู่ในบังคับของหลักทั่วไปตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๙๓/๓ วรรคสอง ซึ่งกำหนดมิให้นับวันแรกแห่งระยะเวลานั้นรวมเข้าด้วยกัน จึงเริ่มนับอายุความในวันรุ่งขึ้น

ความผิดซึ่งในส่วนของคดีอาญานั้น จะไม่มีอายุความสะดุดหยุดลงและเริ่มนับใหม่อย่างคดีแพ่ง แต่หากได้ตัวจำเลยมาฟ้องศาลแล้ว จำเลยหลบหนีหรือวิกลจริตและศาลสั่งงดการพิจารณาอายุความก็จะเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่จำเลยหลบหนี แต่สำหรับกรณีวิกลจริต อายุความเริ่มนับใหม่นับแต่วันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม ดาวน์โหลด

ถาม-ตอบ กรณีปัญหากองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

กรณีตัวอย่างความผิดฐานต่างๆ

๑๔. การดำเนินการภายหลังศาลมีคำพิพากษา

ข้อควรรู้เบื้องต้น

๑. เมื่อพนักงานสอบสวนได้ส่งสำนวนให้แก่พนักงานอัยการเพื่อยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว ในทางปฏิบัติสำนักงานอัยการทุกแห่งจะมีหนังสือแจ้งประสานกับหน่วยงานเจ้าของเรื่องเพื่อทราบรายละเอียดความคืบหน้าของคดีอยู่เสมอ และจากการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานนั้น เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจะได้ทราบถึงพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในฐานะเจ้าของเรื่องด้วย ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการประสานงานต่อไป

๒. ในความผิดฐานเจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๗ เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องก็จะมีคำขอท้ายฟ้องเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาให้จำเลย คืนทรัพย์สินหรือราคาต่อผู้เสียหายด้วย ซึ่งศาลก็จะมีพิพากษาตามคำขอท้ายฟ้องของพนักงานอัยการด้วยเสมอ

>>>รายละเอียดเพิ่มเติม
แผนผังการบังคับคดี

วิธีดำเนินการ

๑. เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาแล้ว สำนักงานอัยการจะมีหนังสือแจ้งผลคำพิพากษา ให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องทราบพร้อมทั้งความเห็นในเบื้องต้นว่าควรอุทธรณ์คำพิพากษาหรือไม่ อย่างไร หากหน่วยงานเจ้าของเรื่องประสงค์จะอุทธรณ์คำพิพากษาก็จะต้องแจ้งให้สำนักงานอัยการทราบว่า จะอุทธรณ์ในประเด็นใด แต่ในขั้นตอนนี้จะใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน จึงขอแนะนำให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี (เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานคดี) ประสานในทางปฏิบัติกับพนักงานอัยการเจ้าของเรื่องโดยตรง เพื่อขอคัดสำเนาคำพิพากษา

๒. เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วและจำเลยยังไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา ในขั้นตอนต่อไปได้แก่ การขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีคำพิพากษาเพื่อขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี สามารถดำเนินการได้โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเสนอหนังสือตามลำดับชั้น เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามในหนังสือถึงสำนักงานอัยการเพื่อแจ้งว่าจำเลยยังไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษาและขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อออกหมายบังคับคดีต่อไป

๓. เมื่อพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อออกหมายบังคับคดี และศาลได้มีคำสั่งตามคำขอของพนักงานอัยการแล้ว สำนักงานอัยการจะมีหนังสือแจ้งหน่วยงานเจ้าของเรื่องเพื่อทราบพร้อมทั้งแจ้งรายชื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการบังคับคดีในส่วน of สำนักงานอัยการมาพร้อมด้วยเพื่อการประสานงานในลำดับต่อไป

๔. เมื่อสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดได้รับหนังสือจากสำนักงานอัยการตามข้อ ๓ แล้วให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสืบหาหลักทรัพย์เพื่อทำการยึดอายัดทรัพย์สินเพื่อนำมาบังคับคดีต่อไป ซึ่งในชั้นบังคับคดีนี้มีอายุความ ๑๐ ปี

๑๕. การบังคับคดีตามคำพิพากษาของ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

เมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลแล้วไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา ถ้าผู้แพ้คดีหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง เช่น ชำระหนี้ตามคำพิพากษา ออกไปจากที่พิพาทในกรณีมีการฟ้องขับไล่ งดเว้นการกระทำตามคำพิพากษา ดังนี้ ก็ไม่จำเป็นต้องมีการบังคับคดี แต่ถ้าผู้แพ้คดีหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เจ้าหนี้ก็ย่อมมีความจำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการบังคับคดีการสืบหาหลักทรัพย์เพื่อบังคับคดีนั้น เป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งกรณีการบังคับคดีตามคำพิพากษาของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ได้แก่คณะกรรมการสืบหาหลักทรัพย์เพื่อบังคับคดีที่ได้รับการแต่งตั้งรวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ (เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานคดี) ประเด็นเกี่ยวกับหน้าที่ในการสืบหาหลักทรัพย์เพื่อบังคับคดีนี้ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนโดยเข้าใจว่าหน้าที่ดังกล่าวเป็นของเจ้าพนักงานบังคับคดีซึ่งไม่ถูกต้อง

การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นเป็นวิธีการเพื่อให้มีการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ในกรณีที่ผู้แพ้คดีตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ เพื่อให้คำพิพากษาเกิดผลบังคับทั้งทางข้อกฎหมายและในทางปฏิบัติซึ่งการบังคับคดีจะกระทำเองนอกเหนือจากนี้ไม่ได้ แต่จะต้องกระทำโดยให้เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดอำนาจและหน้าที่ไว้ ซึ่งก็คือ “เจ้าพนักงานบังคับคดี” โดยปัจจุบันก็คือเจ้าพนักงานที่สังกัดกรมบังคับคดีนั่นเอง หากฝ่าฝืนศาลอาจมีคำสั่งให้เพิกถอนการบังคับคดีที่ได้ดำเนินการไปแล้วได้

คำบังคับ หมายถึง คำสั่งของศาลที่สั่งแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาให้ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยกำหนดวิธีการที่จะปฏิบัติไว้ (เหตุที่กฎหมายต้องบัญญัติให้มี "คำบังคับ" ไว้ก็เพราะคำพิพากษา หรือคำสั่ง เป็นเพียงคำวินิจฉัยข้อโต้เถียงและชี้ขาดถึงสิทธิและหน้าที่ของคู่ความเท่านั้นไม่มีสภาพบังคับ)

หมายบังคับคดี คือคำสั่งของศาลที่ตั้งเจ้าพนักงานในสังกัดกรมบังคับคดีหรือพนักงานอื่นเป็นเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อดำเนินการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล หมายบังคับคดีจะแตกต่างจากคำบังคับ คำบังคับเป็นคำสั่งศาลถึงตัวลูกหนี้ตามคำพิพากษาให้ปฏิบัติตาม ส่วนหมายบังคับคดีเป็นคำสั่งของศาลที่มีไปถึงเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อให้ดำเนินการบังคับคดีแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา คำบังคับและหมายบังคับคดีเป็นขั้นตอนการบังคับคดีที่กฎหมายได้กำหนดไว้เป็นลำดับ กล่าวคือเมื่อศาลพิพากษาแล้ว ก็ต้องออกคำบังคับกำหนดระยะเวลาให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามคำพิพากษา ศาลจึงจะออกหมายบังคับคดีเพื่อดำเนินการบังคับคดีต่อไป เว้นแต่เป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความเมื่อลูกหนี้ตามคำพิพากษาคิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษสามารถขอศาลออกหมายบังคับคดีได้โดยไม่ต้องจำเป็นต้องขอออกคำบังคับคดีก่อน

การออกหมายบังคับคดี เนื่องจากหนี้ตามคำพิพากษาเป็นหนี้ที่ศาลรับรอง และรับจะบังคับให้ แต่การดำเนินการบังคับคดีเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ที่ต้องขอให้ออกหมายบังคับคดี ซึ่งหากเจ้าหนี้ไม่ยื่นคำร้องขอต่อศาล ศาลก็จะไม่ออกหมายบังคับคดีให้ ในช่วงระยะเวลาระหว่างที่ศาลยังมิได้กำหนดวิธีการบังคับคดี ถ้ามีเหตุจำเป็นเจ้าหนี้จะยื่นคำขอคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้ และลูกหนี้อาจยื่นคำขอต่อศาลให้ยกเลิกได้เช่นกัน

เจ้าพนักงานบังคับคดี หมายถึง เจ้าพนักงานในสังกัดกรมบังคับคดีหรือพนักงานอื่นผู้มีอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้อยู่ในอันที่จะปฏิบัติตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในภาค ๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อคุ้มครองสิทธิของคู่ความในระหว่างพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง และให้หมายความร่วมมือถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานบังคับคดีให้ปฏิบัติแทนในการบังคับคดีที่ต้องมีการดำเนินโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี ศาลซึ่งออกหมายบังคับคดีต้องตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี หรือเจ้าพนักงานบังคับคดี สำนักงานบังคับคดีหรือสาขา แล้วแต่เขตอำนาจของศาลที่ออกหมายบังคับคดีเพื่อจัดการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ ตามคำพิพากษาหรือทำการอื่นใดโดยอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมาย

วิธีดำเนินการ

๑. เมื่อสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดได้รับหนังสือจากแจ้งถึงการออกหมายบังคับคดีจากสำนักงานอัยการแล้ว ให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์เพื่อทำการยึดอายัดทรัพย์สินเพื่อนำมาบังคับคดีต่อไป ซึ่งในชั้นบังคับคดีนี้มีอายุความ ๑๐ ปี

๒. การแต่งตั้งคณะกรรมการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์เพื่อบังคับคดีไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ว่ากรรมการต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งใด และให้มีจำนวนเท่าใด จึงเป็นดุลยพินิจของผู้มีอำนาจที่จะพิจารณาตามความเหมาะสม

๓. ให้คณะกรรมการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์ดำเนินการดังนี้

๓.๑ ประสานกับสำนักงานที่ดินหรือกรมที่ดินเพื่อตรวจสอบหลักทรัพย์ประเภทอสังหาริมทรัพย์ที่ปรากฏรายชื่อลูกหนี้ ครอบครัวของลูกหนี้ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ ตรวจสอบทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ของลูกหนี้ เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เรือ หุ้นส่วนบริษัท หรือหลักประกันการขอใช้ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ โดยประสานงานกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่จัดทำทะเบียนคุมสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว

๓.๓ สืบหาหลักทรัพย์ของลูกหนี้ในสำนักงาน บ้านพักของลูกหนี้หรือจากครอบครัวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอันอาจมีทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ในครอบครัว

๓.๔ ขอความร่วมมือจากธนาคารหรือสถาบันการเงินเพื่อตรวจสอบหลักทรัพย์หรือบัญชีเงินฝากในธนาคารและสถาบันการเงินนั้น ๆ

๔. ขั้นตอนการยึดหรืออายัด เจ้าพนักงานบังคับคดีจะมีอำนาจในฐานะเป็นผู้แทนเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาทุกอย่างเพื่อการบังคับคดี แต่เจ้าพนักงานบังคับคดีไม่มีอำนาจหน้าที่ในการสืบหาทรัพย์ของลูกหนี้ เมื่อคณะกรรมการสืบหาทรัพย์ตามที่ได้รับแต่งตั้งพบว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินที่สามารถนำมาขายทอดตลาดเพื่อการบังคับคดีได้แล้ว ต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบเพื่อจะได้ส่งหมายบังคับคดีให้ลูกหนี้ ไม่ว่าจะโดยทางไปรษณีย์ตอบรับหรือปิดหมายที่บ้านของลูกหนี้ จากนั้นเจ้าพนักงานจะมีอำนาจเท่าที่จำเป็นในการค้นบ้าน หรือสถานที่ค้าขายของลูกหนี้ รวมถึงมีอำนาจยึดและตรวจสอบสมุดบัญชี หรือเอกสาร และกระทำการใด ๆ ตามสมควร เพื่อเปิดสถานที่ บ้าน ตู้นิรภัย หรือสถานที่เก็บของทุกประเภทของลูกหนี้ด้วย และถ้ามีการขัดขวาง เจ้าพนักงานบังคับคดีจะมีอำนาจขอให้ตำรวจเข้ามาช่วยเหลือในการบังคับคดีได้ด้วย ทั้งนี้ การดำเนินการเหล่านี้จะต้องทำระหว่างช่วงพระอาทิตย์ขึ้น และตกในวันทำการปกติเท่านั้น และจะต้องไม่ยึดหรืออายัดทรัพย์เกินกว่าจำนวนที่พอจะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ด้วย ทั้งนี้ ในกรณีของการอายัดเงินเดือนนั้น เจ้าหนี้จะต้องเป็นผู้สืบและมาแถลงต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีว่าลูกหนี้ประกอบอาชีพหรือมีหน้าที่การงานอยู่ที่ใด เมื่อเจ้าหนี้แจ้งรายละเอียดครบถ้วนแล้ว เจ้าพนักงานบังคับคดีก็จะออกหนังสือแจ้งอายัดไปยังนายจ้างตามที่เจ้าหนี้ได้แจ้งไว้ ให้ส่งเงินมาให้ที่เจ้าพนักงานบังคับคดีโดยตรง

รายละเอียดเพิ่มเติม >>>

ดาวน์โหลดแนวทางการสืบหาหลักทรัพย์
ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

(กค ๐๕๓๐.๗/ว.๑๐๗) (กค ๐๔๐๖.๒/๗.๔๖)

คณะผู้จัดทำ

ชื่อหนังสือ

“คู่มือปฏิบัติงานด้านกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนในกรมการพัฒนาชุมชน”

คณะที่ปรึกษา

นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ	อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
นายโชคชัย แก้วป่อง	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
นางวิไลวรรณ ไกรโสดา	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
นายนิวัติ น้อยผาง	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

คณะผู้จัดทำ/เรียบเรียง

นายมรกต วิเลิศปรีชาตระกูล	ผู้อำนวยการกองนิติการ
นายธีระพล คู่คิด	หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการและพัฒนากฎหมาย
นายสิทธิชัย ปาหุไฉนกุล	หัวหน้ากลุ่มงานสอบสวน
นางชวรัตน์ สมแก้ว	หัวหน้ากลุ่มงานคดีและนิติกรรมสัญญา
นายมนัสพันธ์ กาญจนโชคชัย	นิติกรปฏิบัติการ
นายระวิพันธ์ นาคสินธุ์	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ
นางสาววัชรินทร์ เมฆอับ	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ

พิสูจน์อักษร

นางสาวปวีณรัตน์ บุตรวงศ์	หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ
นางสาวทัชชา บานเย็น	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวณัฐริกา วงศ์สวัสดิ์	นิติกร
นางสาวปิยาภรณ์ ต้อยแปง	นิติกร
นายกฤษชิน กิตติคงเดโช	นิติกร

Change For Good

กรมการพัฒนาชุมชน
กระทรวงมหาดไทย

คู่มือ ปฏิบัติงาน

ด้านกฎหมาย

เกี่ยวกับกองทุนใน กรมการพัฒนาชุมชน

กองทุนพัฒนา
บทบาทสตรี
Thai Women Empowerment Funds

